פרייז 10 גראשען

היינט 8 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

נייער פאלקסבלאט

№ 210 | Łódź, Poniedziałek, 8 września 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג י״ה אלול תר״ץ | № 210

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היינט ערעפענונג פון דער פעלקער-ליגע-סעסיע

א״י-בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע ערשטער פונקט פון דער טאג-ארדנונג

גענף 7. (ספ. טעל.) מארגען, מאנטאג קומט פאר אין גענף די ערעפענונג פון דער סעסיע פון ראט פון דער פעלקער-ליגע.

אויף דער איצטיגער סעסיע וועט אויך ארויס־טרעטען מיט א גרויסע רעדע דער פראנצויזישער אויסערן מיניסטער בריאן וועגען זיין פאן־אייראפא פלאן.

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) מיניסטער פראקאפע וועט אין זיין בעריכט פאר׳ן ראט פון דער פעלקער ליגע נישט בעריהרען די פראגע וועגען דער קאמפעטענץ פון דער מאנדאט־קאמיסיע. נאכ׳ן בעריכט וועט ווארשיינליך נישט פארקומען קיין עפענטליכע דיסקוסיע.

הענדערסאן וועט נישט לייענען די דעקלאראציע וועגען דער א״י-פאליטיק

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) ווי יט״א דער־וויסט זיך, וועט די צוגעזאגטע דעקלאראציע פון דער בריטישער רעגירונג וועגען איהר צוקונפטיגער פא־ליטיק אין א״י נישט פארגעלעזט ווערען אויף דער איצטיגער סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראט.

לאנדאן, 7. (יט״א טעלעגראפיש) „דייל מייל״ שרייבט: מיר מוזען זיך ענדליך אפזאג׳ן פונ׳ם מאנדאט איבער א״י. ס׳איז שוין די העכסטע צייט פטור צו ווערען פון אנ׳אומנוציגער לאסט. איטאליען איז צופיל פעראינטערעסירט אין דער צוקונפט פון מזרח און זי וועט גערן איבערנעמען דעם מאנדאט.

„מארנינג פאסט״ שרייבט: דער סעקרעטאר־יאט פון פעלקער בונד וועט זוכען אויסצונוצען די אנוועזענהייט פון אויסערן־מיניסטער הענדערסאן אין גענף, כדי אויפצוקלערען די לאגע אין צוזאמענהאנג מיט׳ן בעריכט פון דער מאנדאט קאמיסיע.

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) ווי דער „יט״א פארשטעהער דערוויסט זיך, וועט דער ארץ־ישראל בעריכט פון דער מאנדאט קאמיסיע שטעהען אלס ערשטער פונקט פון דער טאג־ארדנונג און וועט בע־טראכט ווערען מארגען דעם 8. אינדערפריה.

שטורמישע קאנפערענץ צווישען הענדערסאן און פראקאפע

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) דער „יט״א״ פארשטעהער דערוויסט זיך, אז דער קאנפליקט צווישען הענדערסאנען און דעם פארזיצענדער פון דער מאנדאט קאמיסיע פראקאפע האט געטראגען א שטורמישען כאראקטער, אויב עס וואלט אנגענו־מען געווארען הענדערסאנס פאדערונג וואלט גע־ליטען דער פרעסטיזש פון דער מאנדאט קאמיסיע פון דער אנדערער זייט איז ווידער געווען אנגאַ־זשירט דער פרעסטיזש פון דער בריטישער רעגי־רונג. דער דערגרייכטער הסכם האט דעריבער גע־ראטעוועט די סיטואציע פאר ביידע צדדים.

דערגרייכט א הסכם

צווישען הענדערסאנען און דעם פאר־זיצענדער פון דער מאנדאטען-קאמיסיע

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) אין א גע־שפרעך פון „יט״א״ פארשטעהער מיט דעם געהילף פון בריטישען אויסערן מיניסטער, האט דער לעצ־טער ערקלערט, אז די אונטערהאנדלונגען צווישען דעם פארזיצענדער פון דער מאנדאט קאמיסיע פ׳ א־קאפע און דעם ענגלישען אויסערן מיניסטער הענ־דערסאן האבען געגעבען גינסטיגע רעזולטאטען ווייטער האט ער ערקלערט, אז ער קאן נישט זאגען קיין איינצעלהייטען וועגען דער פערשטענדיגונג ער איז אבער זיכער, אז עס איז דערגרייכט געווא־רען א פולשטענדיגער הסכם. דאס אויסהערען דעם בעריכט פון דער מאנדאט קאמיסיע אויף דער זיצונג פון ראט וועט דעריבער אראפ גלאט.

די ענגלישע דעלעגאציע קיין גענף, וועלכע איז בעשטאנען פון סער טשענסעלאר און אונטערשטאטס סעקרעטאר שילס, וועלכע האט ווי בעקאנט געהאט די אויפגאבע אויסצווירקען ענדערונגען אין בעריכט וועט שוין דעריבער אין גענף גארנישט האבען וואס צו טון.

דער בעריכט פון דער מאנדאט-קאמיסיע איז געמילדערט געווארען

גענף, 7. (יט״א טעלעגראפיש) דעם „יט״א״ פארשטעהער איז געלונגען צו זעהען דעם אריגי־נאל פון די אויספיהרונגען וועגען די ענדערונגען, וואס זענען געמאכט געווארען אין בעריכט פון דער מאנדאט קאמיסיע. די נישט בריטישע מיטגלידער פון דער מאנדאט קאמיסיע האבען געשטיצט דעם שטאנדפונקט פון פראקאפע הגם אפיציעל האבען ז ייזיך נישט געוואלט אריינמישען אין קאנפליקט. פראקאפע האט געפיהלט, אז פאקטיש שטיצען זיי זיין מיינונג, ווארום הענדערסאנס פאדערונג רייסט אראפ דעם פרעסטיזש פון דער מאנדאט קאמיסיע. אלע גרויסע מאכטען זענען דעריבער געווען פער־אינטערעסירט אין די עמפעהלונגען פון דער מאנ־דאט קאמיסיע.

לויט׳ן אויסגלייך צווישען הענדערסאנען און פראקאפען איז מען געקומען צו א רעזומע, אז דער בעריכט פון דער מאנדאט קאמיסיע געהערט פול־שטענדיג צו דער קאמפעטענץ פון דער מאנדאט־קאמיסיע. עס זענען אין בעריכט אריינגעטראגען געווארען אייניגע מילדערנדע אויסדרוקען, אבער דער אויספיהר איז דאך, אז ד יא״י רעגירונג איז פער אנטווארטליך פאר די אנטי יודישע עקסצעסען.

פיבערהאפטע הכנות צו די סיים-וואהלען

שטורמישע זיצונג פון ציוניסטישען פארטיי-ראט

מינדערהייטס-בלאק – יודישער בלאק – ציוניסטישער בלאק

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט). היינט א גאנצען טאג קומט פאר א זיצונג פון ציוניסטישען פארטיי־ראט וועגען אנ־נעהמען א בעשלוס אין שיכות מיט די נאהענטע וואהלען. די זיצונג איז זעהר א שטורמישע. גריני־בוים האט ארויסגעשטעלט די פאדערונג דורכאויס צו שאפען א מינדערהייטען בלאק לויט׳ן מוסטער פון די מינדערהייטס בלאקען צו די פריהערדיגע סיימען. גרינבוימס פאדערונג זעהט אבער נישט אויס צו האבען פיל אנהענגער. בכלל האבען זיך די מיינונגען אויף דער זיצונג פון פארטיי־ראט גע־טיילט, א טייל מיטגלידער האט זיך ארויסגעזאגט פאר א אלגעמיינעם יודישען בלאק. עס איז אויך אריינגעטראגען געווארען א פארשלאג צו שאפען א ריין ציוניסטישען בלאק און זיך נישט פערבינדען מיט קיין שום אנדערע פארטייען.

ארום 2 א זייגער ביינאכט איז נאך קיין שום בעשלוס נישט אנגענומען געווארען, מען רעכענט, אז די זיצונג וועט זיך פערציהען ביז פארטאג.

בעשלוסען פון בונדישען פארטיי-ראט

זיך אנשליסען אין 2-טען אינטערנא־ציאנאל, — שאפען א סאציאליסטישע וואהל-פעראייניגונג

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) שבת איז פארגעקומען א זיצונג פון בונדישען פארטיי־ראט. עס האבען זיך בעטייליגט 42 דעלעגאטען. עס זענען בעטראכט געווארען צוויי פראגען: וועגען אנשלוס אין צווייטען אינ־טערנאציאנאל און וואהלען.

לויט׳ן בעשלוס פון דעם 5־טען צוזאמענפאהר פון „בונד״, וואס איז פארגעקומען אין לאדז איז דעם פארטיי־ראט צוזאמען מיט׳ן צ. ק. איבערגע־געבען געווארען ענדגילטיג צו בעשליסען די פראגע וועגען אנשלוס.

אויף דער שבת׳דיגער זיצונג איז מיט 24 שטימען געגען 16 דער צ .ק. בעפולמעכטיגט גע־ווארען תיכף אדורכצופיהרען דעם אנשלוס אין צוויי־טען אינטערנאציאנאל.

וואס שייך די וואהלען איז בעשלאסען גע־ווארען צו שטרעבען צו א קאנצענטראציע פון אלע סאציאליסטישע פארטייען אין פוילען.

אויף דער זיצונג פון צ. ק. וואס איז פארגע־קומען היינט, זונטאג, איז בעשלאסען געווארען זיך צו ווענדען אפיציעל מיט א בריף צו אלע סאציא־ליסטישע פארטייען וועגען שאפען א וואהל־פער־איינגונג.

גרויסע בעראטונג פון דער פאלקס-פארטיי

פרילוצקי נישט צוגעלאזט צו דער זיצונג

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א גרויסע בעראטונג פון דער פאלקס־פארטיי אונטער׳ן פאר־זיץ פון אדוו. טשערניכאוו. פרילוצקי האט זיך אין דער בעראטונג נישט בעטייליגט. מען האט איהם פשוט נישט צוגעלאזען צוליב זיינע סאנאטארישע ביינונגען.

עס איז בעשלאסען געווארען צו שאפען א קאנצענטראציע פון אלע דעמאקראטישע עלעמענטען וועלכע זאלען זיך שפעטער אנשליסען אין דעם עווענטועלען יודישען וואהל־בלאק.

מארשאל פילסודסקי וועט נישט קאנדידירען

די סאנאציע שטעלט ארויס צוויי ליסטעס

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) עס איז שוין ענדגילטיג באוואוסט, אז מארשאל פילסודסקי וועט צום סיים נישט קאנ־דידירען.

די סאנאציע וועט ארויסשטעלען צוויי ליס־טעס, איינע פון די „פולקאווניקעס״־גרופע און א צווייטע פון די דעמאקראטען, וואס קאנצענטרירען ביי דער גרופע פון „פשעלאם.״

אלגעמיינער פוילישער בלאק איז פאמערען

ווארשא, 7. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט) ווי מען איז מודיע וועט אין פאמע־רען געשאפען ווערען א איינהייטליכע אלגעמיינער פוילישער בלאק וואס וועט ארומנעהמען אלע פאר־טייען אהן אויסנאהם אנהויבענדיג פון דער סאנאציע ענדעקעס און ענדיגענדיג מיט די לינקע פארטייען.

דער דאזיגער וואהל בלאק זאל זיין א ענטפער אויף די דייטשע אפעטיטען אויף פאמערען.

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז

היינט, מאנטאג, דעם 8/9, 7 א זייגער אווענד קומט פאר

א דרינגענדע פאך-פערזאמלונג

פון אונזערע מיטגלידער אין אייגענעם לאקאל וולטשאניצא 57.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג ווערט געבעטען אלע מיטגלידער פינקטליך צו ערשיינען.

די פערוואלטונג פון בעקער-צעך אין לאדז.

אנאנסן אין „נייעם פאלקסבלאט״ האבן דעם גרעסטן ערפאלג!

בעקאנטמאכונג.

די פערוואלטונג פון דער וואהלינער שוהל וואלטשאנסקא 6

מאכט דערמיט בעקאנט די ג׳ מתפללים, אז דינסטאג, ט׳ תבא, דעם 9 סעפטעמבער ד. י. הויבט מען אן

צו פערדינגען פלעצער

אויף דעם יאהר תר״צ הבע״ל, דעריבער בעטען מיר אלע מתפללים, וואס האבען אייגענע פלעצער ווי אויך וועלכע האבען געדונגענע פלעצער, צו קומען וואס פריהער צו דינגען זייערע מקומות. ווער עס וועט נישט קומען ביז׳ן 15/9, פערלירט די חזקה. וכל הקודם זכה. מיר מאכען אויך בעקאנט, אז דאס יאהר וועט דאווענען א זעהר בעריהמטער חזן. די פלעצער ווערען פערדינגען יעדען טאג פון 6 ביז 10 א זייגער אווענד.

די פערוואלטונג פון דער וואהלינער שוהל.

זיגרייכע רעוואָלוציע אין אַרגענטינע

פּרעזידענט איריגאָיען אַרעסטירט געוואָרען

נ י ו - י אָ ר ק, 7 (ספּ. טעל.) די מיליטערישע רעוואָלוציע, וואָס איז אויסגעבראָכען אין אַרגענטינע, האָט זיך פאַרענדיגט מיט אַ פולשטענדיגען נצחון פון די רעוואָלוציאָנערען. דער פּרעזידענט איריגאָיען איז אַרעסטירט געוואָרען. דער רעגירונגס־פּאַלאַץ איז פון אויפשטענדיגען מיליטער בעזעצט געוואָרען. ערשט ווען עס איז אַרויסגעהאַנגען געוואָרען אַ ווייסע פאָהן איז די בעשיסונג אָבגעשטעלט געוואָרען. אַלע רעגירונגס־בנינים זענען פאַרנומען געוואָרען דורך די רעוואָלוציאָנערען.

בעת די גאַסען־קאַמפען, וואָס זענען אויסגעבראָכען געוואָרען אין בוענאָס־איירעס זענען געפאַלען 1000 דערהרגעטע און פאַרוואונדעטע.

וואהל־בלאָק פון צענטראַלעוו נאָך נישט געשלאָסען

סכסוכים צוליב וואהל־לאַזונגען און און מאַנדאַטען־פאַרטיילונג

וו אַ ר ש אַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) נישט קוקענדיג אויף אַלע פאַרזיכערונגען איז דער וואהל־בלאָק פון צענטראַלעוו נאָך נישט אונטערגעשריבען געוואָרען. די ענדגילטיגע ערלעדיגונג פון דער פראַגע ווערט אָבגעלעגט פון טאָג צו טאָג. איצט שמועסט מען שוין אַז דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען סוף וואָך.

איין זאַך איז קלאָר אַז אין צענטראָלעוו קומען פאָר גרויסע סכסוכים און דאָס שאַפען פון אַ געמיינזאַמען בלאָק טרעפט אָן אויף גרויסע שטערונגען, הויפטזעכליך מצד די כאַדעקעס וועלכע קענען נישט מסכים זיין אויף די וואהל־לאָזונגען פון די איבריגע פּאַרטייען.

גרויסע שוועריגקייטען טרעפט אויך אָן די פראַגע וועגען פונאַנדערטיילען די מאַנדאַטען. די חלוקה האָט געזאָלט פאַרקומען לויט די כוחות־פאַרהעלטנישען, וואָס האָבען געהערשט אין סיים. די פּויערן־פּאַרטיי פאָדערט אָבער אַז עס זאָל גענומען ווערען אין אַכט די לעצטע צוגאָב־וואַהלען צום סיים בעת וועלכע די פּויערן־פּאַרטיי האָט געהאַט נצחונות. עס איז דעריבער נישט אויסגעשלאָסען, אַז אין לעצטען מאָמענט זאָל דער פּלאַן פון אַ וואהל־בלאָק פון צענטראָלעוו דורכפאַלען.

געוועזענע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען

זאָלען נישט קענען מעהר געוועהלט ווערען

וו אַ ר ש א, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) היינט האָט זיך דאָ פאַרשפּרייט אַ סענסאַציאָנאַלער קלאַנג, אַז שוין אין די נאָהענטסטע טעג זאָל זיך בעווייזען אַ דעקרעט פון מלוכה פּרעזידענט לויט וועלכען געוועזענע דעפּוטאַטען און סענאַטאָרען זאָלען נישט קענען מעהר אויסגעוועהלט ווערען צום סיים.

די געוו. דייטשע דעפּוטאַטען אונטערהאַנדלען

וועגען אַ בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען

וו אַ ר ש א, 7. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) אַ גרויסע סענסאַציע האָט אַרויסגערופען די איניציאַטיווע פון די געוו. דייטשע דעפּוטאַטען צו שאַפען אַ בלאָק פון די נאַציאָנאַל מינדערהייטען.

ווי מען גיט איבער פון זיכערע קוועלען ווערט אין געגנד, וואו עס קומט איצט פאָר דער קאָנגרעס פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, געפיהרט לעבהאַפטע אונטערהאַנדלונגען צווישען די פאַרשידענע מינדערהייטען וועגען שאַפען אַ בלאָק פון די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

וואַל־קאַמפּאַניע אין דייטשלאַנד

פּרעסע־קאָנפערענץ פון „צענטראַל־פעראיין"

בערלין (ניט"א). דער צענטראַל־פעראיין פון דייטשע בירגער פון ידישען גלויבען האָט איינגעאָרדנט אַ פּרעסע־קאָנפערענץ, אויף וועלכער דר. וויענער האָט אינפאָרמירט וועגען פעראיין און אויסזיכטען פון דער וואהל־קאַמפּאַניע אין דייטשלאַנד. די היטלערליט ענטוויקלען אַן אַגיטאַציע איבער'ן גאַנצען לאַנד. אפילו די פיהרער פון די דעמאָקראַטישע פּאַרטייען רעכענען זיך דערמיט, אז די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען וועלען בעקומען 80 מאַנדאַטען אין קינפטיגען פּאַרלאַמענט. די דעמאַגאָגיע פון היטלעריס הויפּט־קוואַרטיר דורך די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע שטורם־בריגאַדען בעדייט גישט קיין שפּאַלטונג אין היטלעריס לאַגער, נאָר איז אַ פּועל יוצא פון דער אונצופרידענהייט פון די שטורם־בריגאַדעס, וועלכע ווערען עקספּלואַטירט בעת די פּאַרטיי־פיהרער און מיטינג־רעדנער, שעפּען פון די רייכע פּאַרטיי־פאָנדען. דער ידישער קאַנדידאַט אויף דער ליסטע פון דער שטאַטס־פּאַרטיי ב'ינא וויל האָט ערקלערט, דאָס די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטען וועלען אין קינפטיגען רייכסטאַג זיכער אַנגרייפען אויך די ידישע גלייכבערעכטיגונג אין דייטשלאַנד.

לאָדזער נייעס

שטאַב פון ד. א. ק.

אין נייעם אייגענעם לאָקאַל אויף 11 ליסטאָפּאַד 83

דאָס ביוראָ פון די אָפּטיילונגען און רעפעראַטען פונ'ם ד.אָ.ק. 4 איז פון אַל. קאָשטשושקי 67 אַריבערגעטראָגען געוואָרען אין אייגענעם רעפּרעזענטאַציע לאָקאַל אויף 11 ליסטאָפּאַד נומער 83. די טעלעפאָנען פון דער צענטראַלע האָבען די נומערן פון 19600 ביז 196־04.

די אינטענדענטור אינזשענעריע סאַניטאַר שעף און דער קרייז־אַמט פאַר פיזישער ערציהונג זענען פאַרבליבען אויף אַל. קאָשטשושקי 67.

רעזולטאַט פון די שטאָט־ראַט־וואַהלען אין רודא־פּאַביאַניץ

(א) נעכטען זענען אין רודא פּאַביאַניץ פאָרגעקומען וואַהלען צום שטאָט־ראַט. וואַהל בערעכטיגטע זענען געווען 5300. אָבגעגעבען די שטימען האָבען 3741 פּערזאָן ד. ה. 75 פּראָצענט. אַרום האַלב דריי אַ זייגער ביינאַכט איז פאַרענדיגט געוואָרען דאָס ציילען די שטימען. די וואַהלען האָבען געגעבען פאָלגענדען רעזולטאַט:

ליסטע 1 סאַנאַציע — 3 מאַנדאַטען, ליסטע 2 פּ.פּ.ס. פּראַקציע — 2 מאַנדאַטען, ליסטע 4 פּ.פּ.ס. צעקאַוויסטען — 1 מאַנדאַט, ליסטע 5 אַרבייטער פאַראייניגונג — 2 מאַנ[illegible], ליסטע 7 נ.פּ.ר. לינקע — 4 מאַנדאַטען, ליסטע 10 אונפּאַרטייאישע דייטשען — 3 מאַנדאַטען, ליסטע 12 יודישע פאַראייניגונג — 1 מאַנדאַט, ליסטע 14 ענדעקעס — 5 מאַנדאַטען, ליסטע 15 דייטשע אַרבייטס פּאַרטיי — 3 מאַנדאַטען.

אַעראָפּלאַן בעשעדיגט בעת מאַנעווערס

(א) הינטער טאָמאַשאָוו קומען פאָר מיליטערישע מאַנעווערס אין וועלכע ס'נעמט אויך אַנטייל די לאָדזער 10. פעכאָטע דיוויזיע.

דער מיליטערישער אַעראָפּלאַן נומער 30,241 פון וואַרשאָווער פליהער פּולק איז פון וואַרשא געפלויגען קיין איואַנד און איז אויפ'ן וועג קאַליע געוואָרען און די לופט פליהער האָבען געמוזט אויסלאַנדען אויפ'ן פעלד הינטער סולעיאָוו. נאָכ'ן פאַרריכטען די בעשעדיגטע טיילען איז דער אַעראָפּלאַן אוועקגעפלויגען ווייטער, קיין מענשען האָט נישט געשאַדט.

Z PRAWAMI GIMNAZJÓW PAŃSTWOWYCH

GIMNAZJUM HUMANISTYCZNE MĘSKIE

I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 151-79

אין אונזער ערשטער העברעאיש־פּוילישער פרעבעל־שולע (גן־ילדים) ווערען אָנגענומען קינדער אין עלטער פון 4 יאָהר. (די שפּילען און אַרבייטען פון די פרעבעל־קינדער קומען פאָר, ביי שענע וועטערען אונטער'ן פרייען הימעל). אין די פּאַראַלעלע אָנפאַנגס־קלאַסען ווערען אָנגענומען קינדער פון 6 יאָהר אָן.

מיט אָנמעלדונגען טאָג־טעגליך פון 9 – 2 פאַרמיטאָג און פון 5 – 7 נאָכמיטאָג

די דירעקציע.

אונזער ח' מיטאַרבייטער ה'

משה פיינקינד

איז צוריקגעקומען פון אורלויב און נעהמט אָן אינטערעסאַנטען אין אַלע געריכטס־ און היפּאָטעק־ענינים, אין פּיעטריקאָוו, פּילסודסקיעגאָ 36, נעבענאַיער דער צמענטאַרנער אַלעי.

7-kl. Szkoła

dla żyd. inteligencji (Zaklad Frebłowski)

KACENELSON-NACHUMOW

ul. POMORSKA 20 tel. (183-40). Zapisy w godz. od 4–7 p.p

7־קל. שולע און פרעבעלשולע פאַר קינדער פון יוד. אינטעליגענץ

קאַצענעלזאָן = נאַחומאָב

פּאָמאָרסקאַ 20 טעל. 183-40. איינשרייבונגען פון 4 ביז 7 נאָכמיטאָג

די שולקאַנצעלאַריע נעהמט אָן איינשרייבונגען פון קנאַבען און מעדכען וואָס זענען אין שולצוואַנג. אין פאָרבערייטונגס־קלאַס (A°) ווערען אָנגענומען קינדער פון $5^1/_2$ יאָהר. אין פרעבעלשולע (שפּיל־שול) קינדער פון 7-3 יאָהר

די אונטעררייכטס־שפּראַך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעלשולע איז פּויליש. פיר קנאַבען אַ פערגרעסערטער קורס פון העברעאיש און אַלע למודי־קודש אונטער דער פּערזענליכער הנהלה פון

ר' יעקב בנימין קאַצענעלזאָן

פיר מעדכען אַ ספּעציעלער קורס פון טענץ, ריטמיק, פּלאַסטיק לויטן פּראָגראַם פון טאַנץ־שולען פאַר קינדער אונטער פאַכמענישער ליטונג

פיר פּויליש שוואַכע קינדער, ווי אויך פיר אונבעמיטעלטע ווירד ערמעסנט אַ נאָכמיטאָג־שולע ■ ביז 50% ביליגער ■ נאָכמיטאָג פרעבעלשולע

זאַל פילהאַרמאָניע

נאַ־רוטאָוויטשאַ 20.

די לעצטע גאַסטראָלען־וואָך פון דער

ווילנער טרופּע

יאָר XV אַנפ. מ. מזאָה. יאָר XV

היינט, מאָנטאָג, דעם 8־טען סעפּטעמבער, 8,45 אָוונט

„אונטערוועלט" פון פר. לאַנגע

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 9־טען סעפּטעמבער, 8,45 אָוונט

„ביינאַכט אויפ'ן אַלטען מאַרק"

רעווי־טעאַטער

„Dobry Wieczór"

אין דער געבײַדע פון קינאָ־טעאַטער

„BAJKA"

פּראַנציסקאַנער 31a, רוג בושנושינער

(צופאָהר מיט טראַמוואַיען 1, 6 און 14).

היינט פּרעמיערע!

„MÓW MI FJOŁKU"!....

היינט פּרעמיערע!

גרויסע אויסגעצייכענטע רעווי פון געזאַנג און טאַנץ אין 2 טיילען 20 בילדער. אין פּראָגראַם: סקעטשען, אינסצעניזאַציעס, סאָלאָ נומערן, באַלעט, כאָרען א.ז.וו. אייגענע דעקאָראַציעס, קאָסטיומען, ליכט־עפעקטען. מיט'ן אַנטייל פון Stefan Laskowski בעקאַנטער ליבלינג פון טעאַטער „Gong" ■ אַלעקסאַנדער קאָז אַלס קאָנפערענסיער. ■ אויך נייע אָנגאַזשירטע אַרטיסטען

טעגליך 2 פאָרשטעלונגען: 7.30 און 9.30 אָוונט שבת, זונטאָג און יום־טוב 5.30, 7.30 און 9.30 אָוונט

פאָרפאַרקויף פון בילעטען אין דער ביוראָ „Reklama Polska", פּיעטריקאָווער 101 טעל. 126-89 טעגליך פון 11 פריה ביז 4 נ'מ.

צו דער ערעפנונג פון סעזאָן דער ערשטער גרעסטער ערפאָלג פון פּוילישען קלאַנג־פילם. ■ היינט פּרעמיערע!

די מאָראַל פון דער מאַדאַם דולסקאַ

אַ ערנסטע זיטען דראַמע בעאַרבייט לויט דער ערצעהלונג פון ג. זאַפּאָלסקאַ. / אַ ניי־בעאַרבייטע קלאַנג־אילוסטראַציע. / עס בעטייליגען זיך די רעוויע פון די פּוילישע סצענע און עקראַן־שטערנס: Zofja Batycka, Dela Lipińska, Marta Flanzowa, Marja Chaveau, Ludwig Fritche, Tad. Wesołowski, Dymsza און אַנד. / אָריגינעלע מעלאָדיען און מוזיק פון דעם בעקאַנטען קאָמפּאָזיטאָר L. Rużycki / סאָלאָ געזאַנג און כאָרען אויסגעפיהרט דורך די אַרטיסטען פון דער וואַרש. אָפּערע. / אַ איינלייטונגס־וואָרט וועט האַלטען דער מייסטער פון דער פּוילישער ביהנע י. וועגנזשין. / אָנהויב 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג, חגאות 12 בייטאָג

לאדז, 8 סעפטעמבער 1930

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 8 סעפטעמבער 1930

מ׳טאר נישט דערלאזן

אויף וויפיל ס׳איז פערשארפט און צוגעשפיצט די בעציהונג צווישען די לאגערען אויף דער וואהל־ארענע. אויף אזוי פיל איז גראד די שטימונג אין דער בעפעלקערונג טעמפ און אפאטיש. ס׳מאכט דעם רושם, ווי עפעס פרעמדע מענשען וואלטען זיך געאמפערט צווישען זיך איבער אנ׳ענין וואס איז קיינעם נישט נוגע, חוץ קזיי אליין.

נאך גרעסער איז די אפאטיע אויף דער יודישער גאס. דערצו זענען פערהאן פערשידענע סיבות: ראשית די אלגעמיינע אפאטיע, צווייטענס די אומפרוכטבארקייט פון דער יודישער פאליטיק אין אלע דריי סיימען, דריטענס דער כאאס וואס האט געהערשט אין דער יודישער קאלא אין לעצטען סיים און פערטענס די ענטוישונג אינ׳ם געוועזענעם מינדערהייטס־בלאק וועלכע צווינגט צו זוכען איצט נייע וועגען...

און חוץ אלעמען קריכט סתם נישט דעם יוד אין קאפ אריין קיין וואהל־פראגע, בעת ער זינקט אזוי טיף אין מאטעריעלע און מאראלישע צרות. אהן וועלכער ס׳איז אויסזיכט אויף בעסער.

די דאזיגע אפאטיע וועט מוזען בעקעמפט ווערען, ווייל ווי שלעכט אונז איז איצט, קען אונז נאך ערגער ווערען, אויב ס׳ואל זיך ארויסווייזען, אז מיר זענען אין פוילען א פאליטישער זערא. אמת די פאליטיק קען אונז ווייניג העלפען, זאל נאר די אלגעמיינע עקאנאמישע קאניונקטור זיך אביסעל בעסערען, קענען מיר דערפון געווינען א סך מעהר, ווי פון צעהן סיים־קאמבינאציעס. אבער אז די פאליטיק קען אונז עקאנאמיש דערשטיקען, דערין האבען מיר זיך שוין איבערצייגט נישט איינמאל, דעריבער מוזען מיר אוודאי אויך דעם דאזיגען פראנט היטען מיט זיבען אויגען, און ס׳וואלט וועגען דעם נישט כדאי געווען צו שרייבען שוין איצט, ווען די דאזיגע אפאטיע וואלט שוין איצט נישט געבראכט אונז קיין שאדען.

געוויסע פאליטיקער האבען אנ׳אינטערעס צו לאזען די מאסען אין אומוויסענהייט ביז דער לעצטער רגע, כדי צו קומען דעמאלט מיט א פערטיגער פראגראם און פאדערען: כזה ראה וקדש.

פאר זיי איז די יקאלטקייט פון די מאסען א שפיל אין האנד אריין, זיי האדעווען איהר דורך זייער שווייגען, דורך זייער אייגענער צוריקגעהאלטענקייט.

אט דערפאר דארף די געזעלשאפט שטעהן אויף דער וואך. זי דארף נישט בלויז ארויסווייזען אנ׳אינטערעס צום איצטיגען מאמענט, נאר דער אינטערעס וואלט געדארפט זיין אנ׳אקטיווער.

נייע פאליטישע פלאטפארמען דארפען געבויט ווערען. ווער זאל זיי בויען? די פראפעסיאנעלע פאליטיקער אונזערע? אט די, וואס מיר שענקען כסדר אונזער צוטרוי? אבער אפשר דארף מען די מענשען אויך בייטען?

אט איז דאך אויף דער פוילישער גאס אזא לאזונג געווארפען געווארען, און איבגאנצען אומזיניג איז ער אוודאי נישט.

אין די פערפלאנטערטע פערהעלטנישען, וואס זענען געשאפען געווארען ארום אונזער פארלאמענט זענען דאך שולדיג נישט בלויז די אביעקטיווע סיבות נאר מיילוויז אויך די מענשען מיט זייערע טעמפעראמענטען און נויגונגען. און אויב אפילו די דאזיגע מענשען זענען געפאלען קרבנות פון פרעמדע קאפריזען, — אפשר זאלען מיר שוין מעהר פון זיי אזעלכע קרבנות נישט פערלאנגען. אפשר זאלען מיר שיקען אנדערע מעריטירעס אינ׳ם דאזיגען גהינום? פרישע פנימער, פרישע בעציהונגען — אפשר וועט דאס אויך פערגרינגערען צו געפינען דעם נויטיגען וועג פון קאמפראמיס?

און אט די פראגע קען דאך שוין לעזען נישט קיין אנדערער ווי דאס פאלק אליין.

אט דערפאר מוז אונזער אקטיוויטעט געוועקט ווערען שוין איצט אין דער ערשטער סטאדיע פון דער וואהל־קאמפאניע.

די איצטיגע אפאטיע וואלט שוין געווען אנ׳אנהויב מפלה פאר אונז!

דאס טארען מיר נישט דערלאזען.

פ. ק.

—=:[]:=—

מוטער פערמשפט צום טויט
פאר ערמארדען איהר 5־יעהריג קינד

בידגאשטש. (טעלעגראפיש) דאס דאזיגע קרייזגעריכט האט פערמשפט צום טויט די דריי און צוואנציג יאהריגע געטרודע פרוטשינסקא דערפאר, וויל זי האט דערטרונקען אין א טייך איהר 5־יעהריגען זוהן מאקסימיליאן.

די פערטיידיגער פון דער מערדערין האבען אריינגעטראגען אנ׳אפעלאציע.

שרעקליכע עקספלאזיע אין א פולווער מאגאזין
16 פערזאן דערהרגט א געוויסע צאהל פערוואונדעט

פאריז, (טאו) נעכטען איז אין דער פולווער־פאבריק אין אנט פאסירעקומען א שרעקליכע עקספלאזיע. די גאנצע פאבריק איז געשליידערט געווארען אין דער לופט. לויט די דאזיגע מעלדונגען זענען בעהאלטען 16 פערזאנען און א גרויסע צאהל פערוואונדעטע.

דער בודזשעט פון דער „יודישער אגענץ“ אויף דעם קומענדען יאהר

בערלין, (יט״א). דער אדמיניסטראטיוו־קאמיטעט פון דער „יודישער אגענץ“ האט, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, אנגענומען דעם בודזשעט אין דער הויך פון 665.000 פונט, דער בודזשעט, וואס איז אויסגעארבייט געווארען דורך דעם ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט איז אלזא, רעדוצירט געווארען אויף 167.000 פונט. ביים רעדוצירען געוויסע בודזשעט־פאזיציס האבען זיך די פארשטעהער פון די ארבייטער־פארטייען אפגעהאלטען פון שטימען. דער בודזשעט ענטהאלט פאלגענדע פאזיציעס: ארץ־ישראל־עקזעקוטיווע 21,000 פ., קאנטראל־דעפארטאמענט 750 פונט, ענטשעדיגונגען פאר די רעדוצירטע לעהרער און בעאמטע — 4000 פונט, לאנדאנער עקזעקוטיווע — 18,000 פ. אדמיניסטראטיוו־קאמיטעט און ראט פון דער אגענץ 4000 פונט, קרן־היסוד (פראפאגאנדע און אדמיניסטראציע) 33.000 פונט. פאר׳ן געזונדהייטס־וועזען איז בעשטימט געווארען 36.000 פונט פון דער סומע, פאר „הדסה“ 73.000 פונט, פאר קופת־חולים 13.000 פונט, אנדערע אויסגאבן — 2000 פונט, אויףווירטשאפטליכע ארבייטען זענען בעשטימט געווארען פאלגענדע סומען: סעקרעטאריאט פאר האנדעל און אינדוסטריע — 800 פונט, . סטאטיסטישע אפטיילונג — 700 פונט. עקספערימענטאלע לאנדווירטשאפטליכע סטאציע 12,000 פ. לאנדווירטשאפטליכע קאלאניזאציע — 947,650 פ. צוגאב־בודזשעט אויף לאנדווירטשאפטליכע קאלאניזאציע — 120.000 פונט, אימיגראציע און ארבייטס דעפארטאמענט — 32,000 פונט. אויף אמארטיזירען די חובות איז בעשטימט געווארען א סומע פון 145 טויזענד פונט. פערשידענע הוצאות — 5.500 פ. רעזערוו־קאפיטאל — 3000 פונט. פון די ציפערען איז צו זעהען, אז די פערוואלטונגס־אויסגאבען בעטרעפען כמעט 13% פון בודזשעט, די ווירטשאפט און אימיגראציע־אויסגאבען כמעט 40%, די סאציאל־קולטורעלע הוצאות, 25% פון בודזשעט. די אמארטיזאציע פון די חובות שליגט איין 22% פון גאנצען בודזשעט, דער צוגאב־בודזשעט פאר לאנדווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס אין דער הויך פון 120.000 פונט וועט מען קענען צוטרעטן צו פערוווירקליכען ערשטע און די צווייטע העלפט פון בודזשעט־יאהר. אויב ביז יענער צייט וועלען די דורכשניטליכע מאנאטליכע הכנסות נישט דערגרייכען ביז 55.000 פונט. דאן וועלען אויך די הוצאות ענטשפרעכענט רעדוצירט ווערען. בנוגע דעם קאלאניזאציע־פלאן פון נייע טויזענד פאמיליעס בעשלאסען געווארען צו שענקען א בעזונדערע אויפמערקזאמקייט דער פערווירקליכונג פון דעם פלאן אין דער שנעלסטער צייט אין די ראהמען פון די אלגעמיינע ארבייטען פון דער אגענץ. וואס איז שייך דער אמארטיזאציע פון די שולדען האט דער אדמיניסטראטיוו־קאמיטעט בעגריסט די אנדייטונג פון הי פעליקס ווארבורג וועגען דער מעגליכקייט צו רעגולירען די חובות, נישט בענוצענדיג דערויף די רעגולערע הכנסות, און בעט דעם פארזיצער אין אלע פעראינטערעסירטע קרייזען פארטצוזעצען די בעמיהונגען אין דער ריכטונג, צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א ספעציעלע סוב־קאמיסיע.

רומענישער קעניג קאראל און דער אנטיסעמיטיזם

בערלין, (יט״א). אין א געשפרעך מיט׳ן יט״א פארשטעהער האט דער בעקאנטער רומענישער פינאנסיסט און פילאנטראפ אריסטיד בלאנק, וועלכער ווייל איצט אין בערלין, ערקלערט פאלגענדעס:

„קעניג קאראל פעראורטיילט ווי אמשארפסטען די אנטיסעמיטישע עקסצעסן און האט פעראורדענט אנצונעהמען ענערגישע מיטלען, כדי נישט צו דערלאזען, אז די עקסצעסן זאלען זיך איבערחזרען. דאס איבערנעהמען די הערשאפט דורך קעניג קאראל האט פיל מיטגעווירקט דער סטאביליזירונג פון דער לאגע. לויט אלע סימנים טרעט איצט רומעניען אריין אין א פעריאד פון קאנסאלידאציע. ווי בעדויערליך די עקסצעסן זאלען נישט זיין קען איך אבער זאגען מיט זיכערהייט אז מען דארף נישט מורא האבען דאס זיי זאלען זיך איבערחזרען“.

יודישע פויערים בעטען זיך אין די „קאלכאזען“

מאסקווע, (יט״א) הונדערט יודישע פויערים וואס פיהרען אינדיווידועלע ווירטשאפטען אין דער קאלאניע „מארגענרויט“ יעווּפאטאריען קרייז, האבען דערקלאנגט א מעלדונג, אז מען זאל זיי אריינגעהמען אין „קאלכאז“ אין וועלכען זיי האבען ביז איצט נישט געוואלט אריינטרעטען. דער דראנג אין די קאלעקטיווע ווירטשאפטען איז א רעזולטאט פון דער הכנסה־צוטיילונג, וואס איז איצט דורכגעפיהרט געווארען אין „קאלכאז“ פון דער קאלאניע. פויערים וואס האבען פאראיאהרען בעקומען פון זייערע איינצעל־ווירטשאפטען 349 רובעל, הכנסה, האבען איצט אין קאלכאז בעקומען צו 845 רובעל הכנסה. און די וואס האבען געהאט 140 רובעל הכנסה, האבען איצט צו 850 רובעל הכנסה, און א.וו. אין א געוויסער מאס איז דער אויסערגעוועהנליכער וואוקס פון הכנסה צו דערקלערען מיט דער בעסערער גערעטעניש פון היינטיגס יאהר לגבי פאריגען יאהר, נאר אין א גרויסער מאס ערקלערט זיך דאס מיט קאלעקטיווער בעארבייטונג פון די פעלדער, וואס האט אריינגעבראכט גרויס עקאנאמיע אין דער ווירטשאפט.

דער אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד
און זיין ווירקונג אויפ׳ן דארטיגען יודישען לעבען

(בריף פון דייטשלאנד)

דייטשלאנד איז דאס „וויגעלע“ פון מאדערנעם פסיידא־וויסענשאפטליכען אנטיסעמיטיזם. פון איהר וואָרצעל ציהען זייער „יניקה“ אלע ארומיגע אנטיסעמיטישע בעוועגונגען, און דערפאר לייגט מען טאקע די לעצטע צייט אזוי פיל אכט אויפ׳ן געפעהרליך־גרויסען וואוקס פון דעם דארטיגען אנטיסעמיטיזם.

זינט די רייכס־פרעזידענטען וואהלען אין יאהר 1925 איז די צאהל פון די פעלקישע אנטיסעמיטען אין גאנץ דייטשלאנד פערדרייפאכט געווארען. אין איינציגע פראווינצען האבען זיי אפילו בעקומען א מעהרהייט. דאן — ביי די פרעזידענטען־וואהלען מיט 5 יאהר צוריק האט די פעלקישע ליסטע בעקומען בס״ה 300.000 שטימען מיט 3 יאהר שפעטער, ביי די רייכסטאג־וואהלען אין יאהר 1928 שוין — 800.000 און אין די מוניציפאליטעטען־וואהלען אין 1929 שוין אין פרייסען אליין — 1900.000! מען דארף נישט פערגעסען, אז אין פרייסען זענען זיי שוואכער ווי אומעטום און דאך האבען זיי דא בעקומען אזא קאלאסאלע צאהל שטימען, טירינגען, זאקסען און בייערן זענען א סך גרעסערע פעסטונגען פון די היטלעראווצעס. אין טירינגען רעגירט אפילו שוין מעהר ווי א האלב יאהר דער פרעמיער און אינערן־מיניסטער ד״ר פריק — א היטלעראוויץ, פיהרער פון די פעלקישע נאציאנאל־סאציאליסטען (דאס איז די אפיציעלע אנטיסעמיטישע פארטיי פון דייטשלאנד). אין וויימאר, ער האט דארט פעראָרדענט, אז מען זאל איינפיהרען אין אלע טירינגישע שולען ספעציעלע „תפילות“ געגען די „פרעמדע“, פאלקס־פעררעטער“ וועז מען האט איהם געפרעגט, וועמען מיינט ער אייגענטליך מיט׳ן ווארט „פאלקס־פעררעטער“ האט ער זיך אפען מודה געווען, אז אויפ׳ן ערשטען ארט שטעהען דא די... דייטשע יודען.

צוליב דעם איז דאן געקומען צו גרויסע חלוקי דעות צווישען דער טורינגישער און דער רייכס־רעגירונג, דער ענין איז אפילו דערגאנגען אזש צום אויבער־רייכס־געריכט אין לייפציג. וועלכער האט געפסקנ׳ט, אז די „תפילות“ פון ד״ר פריק זענען געגען דער דייטשער קאנסטיטוציע. ער איז דאס אויך דער זעלבער „העלד“, וועלכער האט געגרינדעט אין יענער אוניווערזיטעט א קאטעדרע פאר.... „ראסענקונדע“. אלס פראפעסאר פאר אט די אייגענארטיגע קאטעדרע האט ער איינגעלאדען דעם אין דייטשלאנד גוט־בעקאנטען אנטיסעמיטישען טעארעטיקער ד״ר האנס גינטער, און מיט רעכט איז די קאטעדרע בעצייכענט געווארען דורך די סאציאליסטישע וואכענשריפט „וועלטביהנע“ אלס „פאגראם־קאנצעל“. ס׳האבען נישט געהאלפען די פראטעסטען פון פראפעסארען־ראט ביים יענעם אוניווערזיטעט געגען די בערופונג פון ד״ר גינטער אלס ארדענטליכען פראפעסאר; ד״ר פריק איז געבליבען ביי זייניגע, אגב האט ער אויך נישט געהאט פאר וועמען מורא צו האבען, ווייל אין טורינגישען לאנדטאג וואלט סיי־ווי־סיי אויסער די סאציאל־דעמאקראטען און קאמוניסטען קיין איין פראקציע נישט געשטימט געגען איהם...

אויך אין זאקסען זענען די אנטיסעמיטען איצטער געווארען די צווייטע גרעסטע פראקציע אין לאנדטאג. זייער צאהל וואקסט איצטער פון טאג צו טאג און מ׳רעכענט מיט זיכערהייט, אז צו די קומענדע רייכסטאג־וואהלען דעם 14־טען סעפטעמבער ה. י. וועט זייער צאהל שטימען דערגרייכען א פאר מיליאן.

אזא גרויסע מאסען־בעוועגונג מוז דאך, פערשטעהט זיך, האבען איהרע בעזונדערע פראפאגאנדע מיטלען. אויפ׳ן ערשטען ארט דינט איהר דערצו די איבער גאנץ דייטשלאנד פערשפרייטע טעגליכע פעלקישע פרעסע, אין דער שפיץ פון וואט די יודען־פרעסערישע צייטונגען שטעהט דער „פעלקישער בעאבאכטער“, וועלכער ווערט ארויסגעגעבען דורכן דייטשען קוזא — אדאלף היטלער פיהרער פון דער פעלקישער אנטיסעמיטישער בעוועגונג. דער „פעלקישער בעאבאכטער“ ערשיינט אין מינכען — די רעזידענץ פון בייערן און דער וואוינארט פון היטלערן, און ווערט פערשפרייט אין א גרויסען טיראזש איבער גאנץ דייטשלאנד. דאס איז די זעלבע צייטונג, וועלכע האט פאראיאהרען נאך די אויגוסט־געשעהענישען בעשולדיגט די יודען אין מארדען און רויבען די אראבער; די זעלבע צייטונג, וועלכע האט אנגערופען די יודישע „הגנה“ — דער „אבווער דעם שמאראצערטומס“.

כמעט א העלפט פון דעם ארגאן ווערט טאג־טעגליך בענוצט נאר פאר יודישע ענינים. זיינע איבערלענדישע און אויסלענדישע קארעספאנדענטען בעריכטען דאס רוב איבער אלץ, וואס קומט פאר אין דייטשען ווי אין אלוועלטליכען יודענטום, פערשטעהט זיך, אז אומעטום זעהען זיי „נצחונות“ פון וועלט־יודענטום“. פונקט ווי נאך דער וועלט־מלחמה, אזוי ווערט אויך איצטער גאנץ אפט בענוצט די גוט־בעקאנטע אנטיסעמיטישע מימרא: „וועלט־זיגער אליודעא“. אין דייטשלאנדס מפלה זענען שולדיג די... יודען. דעם דייוויס־פלאן און דעם יאנג־פלאן האבען געמאכט צוליב אייגענע פינאנציעלע צוועקען די... יודען, אז „די יודען שטרעבען צו בעהערשען די וועלט“ — איז פאר די מיטארבייטער פון „פעלקישען בעאבאכטער“ איינפאך אנ׳אקסיאמע, וועלכע נויטיגט זיך כלל נישט בעווייזען צו ווערען.

אלס רעאקציאנער־שאוויניסטיש־נאציאנאליסטישע פארטיי, וועלכע זעהט אין דער דעמאקראטיע און סאציאליזם א „געפאהר“ פאר׳ן דייטשענטום, רייצען איהר זעלבסטפערשטענדליך די יודישע פיהרער פון די דערמאהנטע בעוועגונגען און אין דער פערשפרייטונג פון דעמאקראטיע און סאציאליזם זעהט זי ממילא א נצחון פון יודענטום. דייטשלאנדס שונאים: פראנקרייך און רוסלאנד ווערען אין איהר בעלויכטונג אידענטיפיצירט מיט׳ן..... וועלט־יודענטום. פון אט דער בעציהונג שטאמען דאס די נעמען: „פראנקא־יודעא“ און „סאוויעט־יודעא“, מילא, מיט פראנקרייך איז נאך וו יס׳איז; סאוויעטען רוסלאנד ווערט אבער בעוויזען פשוט ווי... א „יודישע מלוכה“.

אט האט זיך צב״ש געטומעלט היינטיגען ווינטער ווידער וועגען דרייפוס־פראצעס. אויך דער „בעאבאכטער“ ברענגט „סענסאציאנעלע“ ענטדעקונגען וועגען „דרייפוס פראוואקאציע“. היטלערס אנ׳ארגאן קען דאך אבער נישט בעשולדיגען א יודען אין א פעררעט לטובת דייטשלאנד, „ענטדעקט“ ער טאקע „דאקומענטען“, אז דרייפוס איז געווען א... רוסישער אגענט און האט נאר פראוואצירט לטובת... רוסלאנד. דער בעקאנטער זאגט:

Credo qua absurdum est

בעהערשט פולשטענדיג די מוחות פון אט די אנטיסעמיטישע פובליציסטען און זיי מערקען אפטמאל אליין נישט ווי זיי פאלען אריין ממש אין א לעכערליך־אבסורדאלען טאן.

אינטערעסאנט וועלען אויך זיין ביי דער בעהאנדלונג ד יבריף פון זייגע אויסלענדישע קארעספאנדענטען. דער לאנדאנער קארעספאנדענט פון „פעלקישען בעאבאכטער“ בעשרייבט אמאל דעם יודישען קווארטאל אין לאנדאן. אויסערליך, שרייבט ער, זעהט באמת אויס, ווי דא וואלטען געוואוינט די גרעסטע קבצנים. קוקט מען זיך אבער גוט צו, זעהט מען, ווי אין זייערע פערפינסטערטע, נאסע, שמוציגע קעלערען, בעהאלטען זיי גענוג גאלד מיט זילבער, וועלכע זיי נארען אויס פון דער קריסטליכער בעפעלקערונג.

אין דייטשלאנד איז אבער דא אויסער דעם געשילדערטען קוואזי־וויסענשאפטליך – טעארעטישען אנטיסעמיטיזם אויך דער אונז גוט בעקאנטער וואול גארער פויסט־אנטיסעמיטיזם, וועמענס רעזולטאטען ברענגען צו ווירטשאפטליכע באיקאטען אויף יודען, רדיפות, א פערדרענגונג פון פערשידענע דורך יודען עראבערטע עקאנאמישע פאזיציעס, און ווי ס׳איז געווען דעם פערגאנגענעם ווינטער אין בערלין אפילו צום ארויסווארפען יודישע סטודענטען דורך די פענסטער פון אוניווערזיטעט.

גראדע אין דעם זין גלויב איך אבער, איז ד׳ השפעה פון דייטשען אנטיסעמיטיזם נישט אזוי שרעקליך, ווי מ׳מיינט. ווירטשאפטליכע באנקראטען, האט שוין דאס יודישע פאלק איבערגעלעבט א סך—א סך שווערערע ווי די דארטיגע; ערגערע רדיפות — געוויס, און א פערדרענגונג פון עקאנאמישע פאזיציעס — אוודאי און אוודאי.

הנוך דרויז

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאָנטאג 8 טו אלול תר"ץ

סעפטעמבער
זון-אויפגאַנג 4.37
זון-אונטערגאַנג 5.10

אנשטאט דעם מלוכה-פּרעזידענט

איז אויפ'ן ספּאָרט-יו"ט פון די פאבריקס-קלובען געקומען דער ארבייטס-מיניסטער פּריסטאר

(פ) געכטען איז פארגעקומען א ספּאָרט-יום-טוב פון די פאבריקס-קלובען. צו דעם יום-טוב איז איינגעלאדען געוואָרען דער מלוכה-פּרעזידענט און די שטאָט איז דעקאָרירט געוואָרען מיט פאָהנען. ארום דריי א זייגער זענען ארויסגעפאָהרען מקבל פּנים זיין דעם הויכען גאסט דער וואָיעוואָדע יאשטשאלט, גענעראל מאלאכאווסקי, פּאָליציי-אינספּעקטאר מארוזינסקי, אבער ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז צוליב'ן שלעכטען וועטער איז דער מלוכה-פּרעזידענט נישט געקומען; און האט אנשטאט זיך דעלעגירט דעם ארבייטס-מיניסטער פּריסטאר.

נאכן בעגריסען דעם מיניסטער איז אויפ'ן ווידזעווער פּלאַץ אויסגעפיהרט געוואָרען דאס גאנצע פּראָגראַם.

אין ווארטונג פונ'ם מלוכה-פּרעזידענט'ס אנקומען, האבען זיך אויף שייבלער'ס פּלאַץ אנגעזאמעלט מאסען מענשען שוין פון 2 א זייגער ביי טאג. אויף דעם גאנצען פּלאַץ איז אפגעשלאסען געוואָרען פאר'ן פערקעהר. שפּעטער זענען פארגעקומען די פייערליכע איבונגען אונטער דער קאמאנדע פון פאָדגענעראל גראָהמאן. פון דאָרט איז דער מיניסטער אוועקגעפאָהרען אויפ'ן ראָנט און איז וואָיעוואָדזשטווע און איז אפגעפאָהרען קיין ווארשע.

האנדווערקער, בעזאָרגט זיך מיט האנדווערקער-קארטען!

אויף א זיצונג פון דער לאָדזער האנדווערקער-קאמער איז בעטראכט געוואָרען די פראגע ווענען בעשטראפען די יעניגע האנדווערקער, וואָס שליסען נישט קיין אפּמאכען מיט זייערע לערן-יונגלעך, אין הסכּם מיט'ן צעכען-געזעץ און מעלדען זיי נישט אין דער האנדווערקער-קאמער.

די האנדווערקער-קאמער האט זיך אויך געווענדעט צו דער וואָיעוואָדזשטווע, אז זי זאל ארויסגעבען א קאנטראָל פון די האנדווערקער-ווארשטאטען, אויב זיי ווערען אנגעפיהרט דורך האנדווערקער, וואָס בעזיצען האנדווערקער-קארטען. די וואָיעוואָדזשטווע וועט דערביי פעראָרדנען א קאָנטראָל און וועט פערמאכען די ווארשטאטען פון די האנדווערקער, וואָס בעזיצען נישט קיין האנדווערקער-קארטען.

די האנדווערקער, וואָס בעזיצען האנדווערקער-קארטען און זענען נישט קיין דיפּלאָמירטע מייסטער, וועלען פונ'ם 15. סעפּטעמבער פערלירען דאס רעכט צו האלטען לערן-יונגלעך יונגער פון 18 יאהר.

די יידישע האנדווערקער אין לאָדז און אין דער פּראָווינץ, בפרט די, וואָס האבען נישט קיין האנדווערקער-קארטען, מוזען זיך ווי אמשנעלסטען בעזאָרגען מיט קארטען און די, וואָס האלטען לערן-יונגלעך, דארפען שליסען מיט זיי אפּמאכען און די אפּמאכען רעגיסטרירען אין דער האנדווערקער-קאמער.

וואהל-הכנות

(פ) געכטען ביינאכט זענען פערענדיגט געוואָרען די איינטיילונג פון דער שטאָט אויף די

וואהל ראיאָנען

און מ'האט אפּגעגעבען צום דרוקען די פּלאקאטען. די דאזיגע פּלאקאטען, אין וועלכע ס'וועט אנגעוויזען ווערען, צו וועלכען ראיאָן געהערען די פערשידענע גאסען און הייזער, וועלען פונאנדערגעקלעפּט ווערען דינסטאג. אין פערלויף פון נעכטיגע נאכט איז טאג וועלען אין מאגיסטראט צוזאמענגעשטעלט געוואָרען די רשימות פון די פערזאָנען, וואָס האבען

פערלוירען זייער וואהל-רעכט

די רשימות פון די וועהלער, וואָס זענען צוגעשטעלט געוואָרען דורך די ווירטסליים, זענען איבערגעגעבען געוואָרען די „דזשעשאנטניקעס" און „זעטניקעס", און היינט פריה טרעט מען שוין צו אויסצופערטיגען די רשימות פון די וואהל-בערעכטיגטע לויט די ראיאָנען.

ווי ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, האבען 2.000 ווירטסליים נישט צוגעשטעלט צום טערמין די רשימות. זיי וועלען אלע בעשטראפט ווערען. געכטען האבען נאך פערשפּעטיגטע הויזבעזיצער אפּגעגעבען די רשימות. אייניגע האבען זיי בעקומען צוריק אויף אויסצובעסערען זיי.

די פייערליכע גרונדשטיין-לייגונג פונ'ם וואוינונגס-קאאָפּעראטיוו „אונזער היים"

נעכטען איז פארגעקומען די פייערונג צוליב דער גרונדשטיין-לייגונג פון די הייזער, וואָס ווערען געבויט דורכ'ן וואוינונגס-קאאָפּעראטיוו „אונזער היים" ביי די שניידער-כאלופּניקעס. דער גרויסער פּלאַץ אויף זשעראָמסקי 10 איז פּאראָדנגעזוהן אויף אויסצובויען דריי הייזער אין אנאפּיציגע. דערווייל הויבט מען אן צו בויען 2 הייזער. צו דער פייערונג זענען געקומען פארשטעהער פון מאגיסטראט (לאָווניק אוזדעפסקי) פון דער יודישער קהלה (פּרעזעס מינצבערג און סעקרעטאר נאהעל), פון „אורט" (מאצענבויגען), פון דער האנדווערקער-קאמער (וויצע-פּרעזידענט קאָשימערסקי), פון דער האנדווערקער-צענטראלע, פּאָדרוגאָווא 4 (שווארצבערג, טענענבאוים און לעווקאוויטש), פון דער האנדווערקער-צענטראלע, פּאָמאָרסקא 15 (יוזעפאוויטש), פון האנדווערקער-צענטראלע, וואָלטשאנסקא 19 (גאלדבערג), פון לאקאטארען-פאראיין (ד"ר מיזשינסקי) און פון פערשידענע צעכען, האנדווערקער-פאראיינען און ארגאניזאציעס.

פאר'ן פּרעזידיום איז אנגעזאָגט געווען אנזעטמארגע, אויף וועלכער ס'האבען זיך אויך געפינען די סעקרעטער פון די איינגעלאדענע ארגאניזאציעס.

אין נאמען פון ארגאניזיר-קאמיטעט האט די פייערונג געעפענט דער לייטער פון די בוי-ארבייטען ה' י. נאָבאקסבלאט. ער האט בעגריסט די געסט און דערצעהלט די געשיכטע פון דער ענטשטעהונג פונ'ם וואוינונגס-קאאָפּעראטיוו. נאכדעם האט ער איבערגעגעבען דעם פאָרזיץ דעם ארכיטעקט מאָרגענשיין, וועלכער האט געהאלטען א רעדע וועגען דעם בוי-קאאָפּעראטיוו און גערופען די האנדווערקער צו אחדות כדי זיי זאלען קענען פערגרינגערן די אנגעהויבענע אונטערנעהמונג.

נאכדעם האט מאגיסטער פּאלבערישסקי פאָרגעלייענט דעם אקט אין יודיש און פּויליש. דער אקט איז אונטערגעשריבען געוואָרען דורך די פאָרשטעהער פון די איינגעלאדענע ארגאניזאציעס, דורכ'ן פאָרזיצער ה' ראָדאשיצקי, פּרעזידיום און ה' גלאָבאטען האט בעקומען די פּושקע מיט'ן אקט אויף איינצומויערן אים אין די פונדאמענטען פונ'ם הויז. צוזאמען מיט'ן אקט איז אויך איינגעמויערט געוואָרען אין דער פּושקע א נעכטיגער נומער פון „נייעם פאלקסבלאט".

בעת דעם איינמויערן דעם אקט, האבען די געסט זיך איינגעשרייבען אינ'ם גאלדענעם בוך. דער אינסעקטער האט געשפּילט דעם פּוילישען המנון און די התקוה און די צעכען-פאָרשטעהער מיט זייערע פאָהנען האבען געבילדעט דעם עהרען-שפּאַלער פאר די געסט, וועלכע האבען זיך אומגעקעהרט אויף דער פּרעזידיום-טריבונע.

אין דער פייערונג האבען זיך בעטייליגט די פאָהנען פון די צעכען: שטעפּער, גראווירער, שניידער, בלעכער, טישלער, פּריזירער, לויז-וועבער, מאלער-מעטאל טאפּעצירער, שליסער-שטריקער.

ווען דאס פּרעזידיום האט זיך נאכ'ן איינמויערן די פּושקע מיט'ן אקט אומגעקעהרט אויף דער טריבונע, האט ה' פּאלבערישסקי פאָרגעלייענט די אפּגעקומענע בעגריסונגען פון אדוו. נח פּרילוצקי, ראסנער, אדוו. ווייצמאן, רעוויזיאנס-פערבאנד און דאן האבען בעגריסט אין נאמען פון דער קהלה — פּרעזעס מינצבערג; פון האנדווערקער-קאמער — וויצע-פּרעזידענט קאָשימערסקי, „לאקאטאר" — ד"ר מיזשינסקי, „אורט" — ה' קאצענבויגען, פון סאציאליסטישען האנדווערקער-פאראיין — ה' גאָלדבערג און פון דער האנדווערקער-צענטראלע, פּאָדרוגאָווא 4 — שווארצבערג, פון האנדווערקער-ראט — יוזעפאוויטש; פון זעלבען-פערבאנד ה' גלאטמאן; פון שניידער-צעך — חבניצקי; טישלער-צעך — לעווקאוויטש; שטעפּער-צעך — פּרינץ; טאפּעצירער — גאָפּנער; פון די גרינדער — רייטשמאן א. אנד. מיט שלום-וואונש פון ארכיטעקט פיין, איז די פייערונג געשלאסען געוואָרען.

אויסגעפארשט אין לאדז די אנטיילנעמער פון קראקאווער קאנגרעס

(ב) ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער לאָדזער אויספאָרשונגס אַמט בעקומען א בריף פון 9. ראַיאָן פון קראקאָווער קרייז געריכט מיט אַ ביטע אויסצוהערען די פּאָליטישע טוער, וואָס האבען אנטייל גענומען אין קאָנגרעס פון צענטראָלעוו אין קראקאָ. צום בריף איז צוגעלעגט אַ רשימה פון די פערזאָנען וואָס ווערען צוגעצויגען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט האָט דער אויספאָרשונגס אַמט אויסגעהערט די פּר. ראָטמאַן מאָשקעוויטש, יאַן האַנעמאַן פון פּ.פּ.ס., קולטשיצקי און קוכציאַק פון קאַרטעל (רעכטער נ.פּ.ר.) די אַרויסגערופענע האָט מען געשטעלט 5 פראַגען: 1) צי ער איז אויסגעפאָרשט געוואָרען אין קראקא, 2) צי ס'האָט עקזיסטירט אַן אָרגאַניזאַציע קאָמיטעט פונ'ם צוזאַמענפאָהר, 3) ווער האָט צו איהם געהערט, 4) וועמען פון בעקאַנטע פערזענליכקייטען האָט ער געזעהען אויפ'ן קאָנגרעס, 5) ווער האָט אויפ'ן קאָנגרעס גערעדט און וואָס פאַר אַ בעשלוסען זענען אויפ'ן קאָנגרעס אָנגענומען געוואָרען.

פּר. מאָשקעוויטש און קולטשינסקי האָבען ערקלערט אַז זיי זענען אויפ'ן קאָנגרעס אין קראקא נישט געווען. קוכציאַק און האַנעמאַן האָבען זיך אָפּגעזאָגט צו ענטפערען אויף די געשטעלטע פראַגע און האָבען ערקלערט אַז אַ תשובה אויף די אַלע פראַגען איז — געווען אין די פרעסע-בעריכטען.

קוכציאַק האָט ערקלערט אַז אויפ'ן צוזאַמענפאָהר האָט ער געזעהען דעם רעדאַקטאָר פון „סלאָוואָ" אין ווילנא — מאַצקעוויטשען, אַ מאָנאַרכיסט.

די פּראָקוראַטור ציהט צו די אַנטיילנעמער אין קאָנגרעס פאַר נישט אַלטען די מאַכט, שטערען די עפענטליכע רוה און פערשפּרייטען שנאה לויט'ן ארטיקעל 65 פון עסטרייכישען שטראף-קאָדעקס.

פּראָטעסט מיטינגען געגען טרעוויראנוס אויף דער פּראָווינץ

אין דער לאָדזער סביבה זענען נעכטען פארגעקומען א ריי פּראָטעסט-מיטינגען און מאניפעסטאציעס געגען דער בעוואוסטער רעדע פון טרעוויראנוס מיט זיינע פּלענער וועגען ענדערען די פּויליש-דייטשע גרעניצען.

(פ) אין זדונסקא-וואָליא זענען פארגעקומען גאַסען-מיטינגען אין דער קאטעדרע. נאכדעם איז דער עולם זיך צוזאמענגעקומען אויף דעם מארק-פּלאַץ, וואוהין ס'זענען אויך געקומען די יודען נאָך דער אפּגעהיטענער תפלה אין סינאגאגע. נאכדעם, ווי מ'ענען געהאלטען געוואָרען ענטשפּרעכענדע רעדעס, איז אנגענומען געוואָרען א פּראָטעסט-רעזאָלוציע און ס'איז בעשלאסען געוואָרען ארויסצושיקען דעפּעשען צום מלוכה-פּרעזידענט און צום מארשאל פּילסודסקי און צום אויסערן-מיניסטער זאלעסקי.

(—) וועגען אנ'ערהעבליכער מאניפעסטאציע מעלדט מען אונז מיט אויך פון זגערזש. אויך דאָרט האבען זיך איז דער מאניפעסטאציע בעטייליגט פיל יודען. געזעלשאפטליכע טוער א. אנד.

רעגיסטראציע פון יאהר-גאנג 1912

היינט, מאָנטאג דעם 8 סעפּטעמבער דאַרפען זיך אין דער פּאָליציי-מיליטערישער אפּטיילונג ביים מאַגיסטראט (פּיעטרקאָווער 212) רעגיסטרירען די געבוירענע אין 1912 יאָהר וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון 3 פּאָליציי-קאָמיסאריאט און זייערע פאַמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

A B C D

און די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון 8 קאָמיסאריאט מיט די פאַמיליען-נעמען אויף

H Ch I J K L Ł M

ביים רעגיסטרירען זיך דאַרף מען מיטברענגען אַ פּאַס, אַ מעטריקע אָדער אַן אַנדער דאָקומענט; אַ שול-צייגניש. האַנדווערקער דאַרפען אויך צושטעלען אַ צעך-צייגניש.

פּערזאָנען, וואָס קענען נישט בעווייזען זייער אַנגעהעריגקייט צו אַ פרעמדער מלוכה מוזען זיך אויך רעגיסטרירען.

מאָרגען דינסטאָג — פון 3 פּאָליציי-קאָמיסאריאט —

G F E

און פון 8 פּאָליציי-קאָמיסאריאט

N O P R S Sz

אונטערשטיצע פאר ארבייטסלאזע

(מ) דער מאַגיסטראט פון לאָדז מעלדעט אַלע אינטערעסירטע, אז מאָרגען מאָנטאָג, דעם 8. ה. ח. הויבט זיך אָן די רעגיסטראציע אויף דרינגענדע הילף פאַר'ן חודש אויגוסט 1930 פאַר די ארבייטסלאָזע, וועלכע האָבען בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג, פאַר יולי אין אונטערשטיצונגס-אמט פאַר אַרבייטסלאָזע, און וועלכע האָבען אויסגעשעפּט דאָס געזעץ פון געזעצליכער אונטערשטיצונג פון ארבייטסלאָזען-פאָנד אין יולי פונ'ם ל. י.

אויף מלוכה'שער אונטערשטיצונג האָבען דאָס רעכט נאָר אַרבייטסלאָזע, וועלכע האַלטען אויס א פאַמיליע. איינזאַמע און קינדערלאָזע האָבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג. אויב עמיצער פון דער משפּחה פון אַרבייטסלאָזען, וואָס וואוינט מיט איהם צוזאַמען האָט אַרבייט, אָדער בעקומט אונטערשטיצונג פערלירט דער ארבייטס-לאָזער דאָ סרעכט צו אונטערשטיצונג.

די רעגיסטראציע וועט פאָרקומען אין אונטערשטיצונגס-אַמט, וואָלטשאנסקא 251 פון 9 ביז 14 אַ זייגער לויט פאָלגענדען סדר:

היינט, מאָנטאָג, דעם 8 — A B C D E F
דינסטאָג, דעם 9 — G H I J
מיטוואָך, דעם 10 — K L Ł
דאָנערשטאָג, דעם 11 — M N O
פרייטאָג, דעם 12 — P R S
שבת, דעם 13 — T U W Z Ż

5 די ארבייטסלאָזע וואָס קומען זיך רעגיסטרירען מוזען האָבען ביי זיך א פערזענליכען דאָקומענט, אָדער אַנ'אַנדערען דאָקומענט, וועלכער זאָל בעווייזען די אידענטישקייט; א לעגיטימאַציע פון פּ.או.פּ.פּ. (מלוכה'שען ארבייטס-פערמיטלונגס-אַמט), וועלכע בעשטעטיגט דעם פאַקט פון בעקומען ווינטער-אונטערשטיצונג פאַר יולי פון אַרבייטסלאָזען פאָנד און דאָס מעלדען זיך צום קאָנטראָל און דער אפּטיילונג פון פּ.או.פּ.פּ. אין חודש יולי און אויגוסט

דאָס פערזיכערונגס ביכעלע פון קראַנקען-קאַסע אין לאָדז.

וועגען דער כשר'ער קוך פאַר די יוד. זעלנער

זיינער צייט האָבען מיר שוין געמאָלדען וועגען דעם איניציאַטיוו פון אייניגע היגע עסקנים צו שאַפען הי אַ כשר'ע קוך פאַר זעלנער. צוליב דער אַבוועזענהייט פון גמינע פּרעזעס ה' מינצבערג האָט דאָס נישט געקענט בעשאַפען ווערען.

די פאָריגע וואָך, גלייך ווי דער פּרעזעס ה' מינצבערג איז געקומען איז גלייך פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון די עסקנים מיט פּרעזעס מינצבערג, ס'איז אַרומגערעדט געוואָרען געגויער וועגען דער שאַפונג פון דער קוך. פּרעזעס מינצבערג האָט צוגעזאָגט זיך צו בעמיהען, אַז אין פערלויף פון אַ קורצע צייט זאָל די קוך געשאַפען ווערען.

Dr. Z. Rakowski

ספּ. פאַר אויערען-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה
קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 127-81.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין דעמשניצע וועלנער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

„לאדזער פראוואקאטארען"

די געשיכטע פון טרויעריג-בעריהמטען לאדזער פראוואקאטאר נח

(תמשך).

פון דער פערזאמלונג איז שוין אין קראשעווער וואלד דעמאלט קיין צייכען נישט געווען, די עטליכע קינדער זענען אבער געפייניגט געווארען נאך א האלבע שעה שלאגען און אנדערע עניום האט איינע פון די יוגענדליכע מיידלעך, וויסענדיג נישט, אז קיינער איז אין וואלד מעהר נישטא, דערצעהלט די גאנצע געשיכטע, אז די אלע ארעסטירטע האבען קיין שום פערזאמלונג נישט אפגעהאלטען. זיי האבען נאר געדעקט א פערזאמלונג וואס איז פארגעקומען טיף אין וואלד. נחל איז געווארען מלא רציחה, ער האט זיך קאמפראמיטירט ביי זיין מאכט מיט דעם וואס ער האט גארנישט געוואוסט, פאר דער אבלאווע האט ער דאך ערקלערט, אז ער וועט האבען „קארפען-קעפ". אין דעם מאמענט איז אין נחס משוגענעם קאפ איינגעפאלען א נייע המצאה. ער איז מיט עטליכע זיינע מענשען אוועק אויף ווינער וואקזאל און דארט אפגעווארט אויפ'ן צוג וואס קומט פון ראסטאוו, ווען דער צוג איז אנגעקומען האט ער אנגעהויבען צו זוכען, צו זיין אומגליק האט ער קיין בעקאנטען מענשען נישט געזעהען, אוועקגעהען מיט גארנישט האט נח אויך נישט געוואלט און ס'האט איהם אויך נישט געפאסט, האט ער צוגעזעהען 2 יונגעלייט מיט א יודישען אויסזעהען וואס זענען געקומען מיט דער באהן און האט זיי מיטגענומען אין ארעסט. דאס איז שוין געווען גענוג. נאך דעם בייגאכט, די יונגעלייט האבען זיך געוואלט לעגיטימירען און פערטיידיגען, אבער נח איז שוין געווען געוואוינט צו אזעלכע ... האט אפילו נישט געוואלט הערען, די יונגעלייט זענען אפגעפיהרט געווארען אין ארעסט און אייגעזעצט געווארען אין דער אלגעמיינער קאמער און דארט פערברענגט עטליכע טעג נישט האבענדיג מיט וועמען צו רעדען און זיך צו פערטיידיגען.

מיט די יונגעלייט איז געווען אזא מעשה: דאס זענען געווען 2 זיהן פון א גרויסען ראסטאווער סוחר, וועלכע זענען געקומען קיין לאדז ערלעדיגען זייער פאטערס געשעפטען און זיי זענען ... ארעסטירט געווארען דורך נחן ווען זיי זענען נאר אראפ פון דער באהן, די צוויי „פיערווא-גילדעשקעס" אפזיצענדיג א טאג און צוויי האבען געזעהן, אז זיי זענען אריינגעפאלען און האבען מיט דער הילף פון כאבאר ארויסגעשיקט א בריוועל צו א פאבריקאנט, צו וועלכען זיי זענען געקומען אי זאויפטראג פון זייער פאטער. אינ'ם בריוועל האבען זיי געשריבען אלץ וואס האט מיט זיי פאסירט און נאך צוגעגעבען, אז ווי זיי האבען זיך דערוואוסט אין ארעסט זענען זיי ארעסטירט געווארען דורך אנ'אגענט וואס הייסט נח.

מאכט זיך אבער א מעשה, אז דער פאבריקאנט האט מורא בעקומען, צי דאס בריוועל איז נישט אמאל א פראוואקאציע, וואו מ'האט נאר געהערט אדער געזעהען דאסווארט „נח" האט מען שוין פריהעראויס געוואוסט, אז ס'שמעקט מיט אומגליק. ער האט דעריבער קיין שום בעמיהונגען נישט געוואלט מאכען, ביז ער וועט נישט אנפרעגען ביי זיין סוחר אין ראסטאוו אויף וויפיל די געשיכטע שטימט מיט'ן אמת. דער פאבריקאנט האט זיך אוועקגעזעצט און אנגעשריבען א „זאקאזנע" בריף קיין ראסטאוו, אין וועלכען ער האט אלץ געשריבען וואס ער האט זיך דערוואוסט פון דעם בריוועל, וועלכעס ער האט בעקומען פון ארעסט, און אנגעפרעגט, אויף וויפיל דאס שטימט מיט'ן אמת.

דער ראסטאווער האט פון קיין חלום נישט געוואוסט, ער האט אליין אוועקגעשיקט זיינע זיהן קיין לאדז, זיי זאלען זיך אליין בעקענען מיט'ן מסחר און מיט די סוחרים. ער האט דעריבער קיין שום ענטפער נישט געגעבען און אליין געקומען קיין לאדז.

דערווייל האט מען די צוויי אסיפאוס (אזוי האבען די סוחרישע זוהן געהייסען) אויסגעפארשט. מ'האט זיי עפעס דערצעהלט מעשיות וועגען א פערזאמלונג, וואלד און אזוי ווייטער, פון וועלכע זיי האבען קיין שום אהונג נישט געהאט, ביז לסוף די יונגעלייט האבען זיך געגענזייטיג פערשטאנען. די סוחרים האבע זגעוויזען זייערע פעסער און פערלאנגט מען זאל זיי בעפרייען, אבער נישט אזוי לייכט איז געווען אימיצע וצו בעפרייען. די אויספארשער האבען צוגענומען די דאקומענטען, די סוחרים צוריקגעשיקט אין ארעסט און ... אויסצופארשען, צ ידי דאקומענטען זענען ריכטיגע און צי אלץ וואס זיי זאגען שטימט מיט דער ווירקליכקייט. אויב ס'זאל זיך ארויסווייזען אז יא וועלען ז יי בעפרייט ווערען.

אין דער צייט איז דער ראסטאווער סוחר אסיפאוו אנגעקומען קיין לאדז און אנגעהויבען זיך משתדל זיין פאר זיינע זוהן, דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אין די העכערע אינסטאנצען האט מען וועגען דעם גאנצען ענין קיין אהונג נישט געהאט, מ'האט אפילו נישט געוואוסט, צי האט מען אזעלכע אסיפאוס בכלל ארעסטירט און וואו זיי געפינען זיך, 4 טעג האט געדויערט געגנוג געלד כאבאר האט געקאסט ביז מען איז דערגאנגען, אז די ארעסטירטע געפינען זיך אין טורמע אויף מילשא גאס, וואוהין זיי זענען איבערגעפיהרט געווארען פון ארעסט, בעת די אויספארשער האבען זיך גענומען אויסצופארשען צי די דאקומענטען זענען נישט קיין געפעלשטע. ווען מ'איז שוין דערגאנגען, וואו זיי געפינען זיך, האט מען גלייך געקענט פעסטשטעלען, אז זייער ארעסט איז געווען א ריינע פראוואקאציע און האט קיין שום גרונד נישט געהאט. נאך אין דעמזעלבען טאג זענען זיי בעפרייט געווארען. דער „קאצאפ" ערשטע-גילדע סוחר אסיפאוו האט אבער נישט געוואלט אפלאזען דעם ענין, ער האט זיך אין לאדז געגנוי' דערוואוסט ווער דאס איז נחל און וועגע זזיינע אלע מעשים. ער האט דעריבער בעשלאסען אין די הויכע פענסטער, וואו ער האט געהאט א צוטריט דעם ענין גח צו ליקווידירען. קודם כל האט ער זיך מיט דער דאזיגער חיה רעה געוואלט זעהען און האט זיך מיט איהם געזעהען, דאס ערשטע מאל האט נחל דערזעהען פאר זיין נאז א קולאק פון א רוסישען „קאצאפ". נחל האט מורא בעקומען און אנגעהויבען בעטען מען זאל איהם מוחל זיין, ער האט נאר געהאט א טעות. דער „קאצאפ" האט נישט געוואלט מוחל זיין, ווי ער האט אבער שפעטער דערצעהלט, האט ער בעקומען א „וואונק פון אויבען", אז ער זאל דעם ענין נישט טשעפען און אפהאקען.

נחלס „שטערען" האט אבער פון דעמאלט אן אנגעהויבען אונטערצוגעהען.

י. ד.

(תמשך קומט).

20-יאהריגער יובילייי

פון די ימים נוראים'דיגע תפילות אין פילהארמאניע

היי יאהר פאלט אויס דער 20-טער יאהר זינט עס איז דורך ה' י. זעלמאנאוויטש ארגאניזירט געווארען דאס דאווענען ימים-הנוראים אין זאל פילהארמאניע. אין משך פון די 20 יאהר, זענען געהערט געווארען די בעסטע חזנים-קינסטלער.

אין דעם יאהר צום פייערן דעם יובל, איז אנגאזשירט געווארען דער אין לאדז בעליבטער חזן-קינסטלער ה' מ. פאדראבינעק.

פון „למען ארץ-ישראל"

אויף דער לעצטער פערוואלטונגס-זיצונג פון „למען ארץ-ישראל" איז בעטראכט געווארען דער חוזר פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע וועגען מיטעלשטאנד-קאלאניזאציע. ס'איז בעשלאסען געווארען צו רופען א פערזאמלונג בכדי בעקאנט צו מאכען די לאדזער יודען וועגען דעם פלאן פון מיטעלשטאנד-קאלאניזאציע. ס'איז אויך בעשלאסען געווארען דעם חודש צו ערעפענען דעם קלוב פאר די מיטגלידער ווי אויך אנהויבען די ארגאניזירונג פון תוצרת-הארץ.

מארק שווארץ אין לאדז

געכטען איז געקומען קיין לאדז אונזער חשוב'ער בן-עיר, דער בעקאנטער קינסטלער מעטאל-פלאסטיקער מארק שווארץ.

מארק שווארץ האט לעצטענס פערבראכט אין שפאניען, וואו ער האט אויסגעפערטיגט א גאנצע רייהע נייע מעטאל-פלאסטישע ווערק, וואס ער וועט קורצליך אויסשטעלען אין פאריז.

דער קינסטלער פערבלייבט אין לאדז דריי וואכען.

פאטער ערמארדעט זיין זוהן

(א) אויף דאבא 8 האט זיך דער פאטער שימאנסקי צוקריגט מיט זיין זוהן סטאניסלאוו, הלמאך יענער בעמיהט זיך נישט צו בעקומען ארבייט. דער זוהן האט דעם פאטער געענטפערט און דער פאטער איז אזוי אויפגערעגט געווארען, אז ער האט געכאפט א מעסער פון טיש און איהם אריינגעשטאכען דעם זוהן אין ברוסט.

סטאניסלאוו איז געפאלען, בעגיסענדיג זיך מיט בלוט. ווען די פאגאטאווע איז צו איהם געקומען האט ער שוין געגוססט.

שימאנסקי איז ארעסטירט.

פון דער ווילנער טרופע

די פארשטעלונגען פון דער ווילנער טרופע אין פילהארמאניע געהען אדורך מיט גרויס ערפאלג. היינט אווענד ווערט געשפילט „די אונטערוועלט", מארגען — „ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק".

אין די פראס. פעראיינען בעקומט מען ווייטער הנחה-בילעטען צו די ווילנער.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג דעם 8 סעפטעמבער

11,58 צייט-סיגנאל פון ווארשא און הייגאל פון מאריאצקען-טורעם אין קראקא. 12,05 טאג פראגראם, קינא און טעאטער-רעפערטואר. 15,50 טוריסטען-אויסשטעלונג אין ווארשא, פארלעזונג. 16,15 גראמאפאן-פליטען, 17,10 קאמוניקאציע-איבערזיכט, 17,15 פאסט-קעסטעל — 18,00 לייכטע מוזיק פון „גאסטראנאמיא" 19,00 פערשידענעס 19,20 טעכנישע שמועסען. 19,35 גראמאפאן-פליטען, 19,45 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, פראגראם אויף מארגען, קאמוניקאטען, צייט-סיגנאל פון ווארשא. 20,00 ראדיא-ושורנאל. 20,15 אפערעטקע פון קאלמאן ד' „ציריק-פירשטען". 22,00 פעליעטאן, 22,15 קאמוניקאט. 23,00 טענץ-מוזיק און סאלאן-מוזיק.

די ארבייטסלאזיגקייט

אינ'ם מלוכה'שען אמט פאר ארבייטס-פערמיטלונג זענען אין ד יפאריגע וואך געווען רעגיסטרירט 30.805 ארבייטסלאזע פון דעם בלויז אין לאדז — 22058, אונטערשטיצונגען האבען בעקומען 9,729 ארבייטסלאזע פון ז ייאין לאדז — 6.805.

אין פערלויף פון דער וואך האבען פערלוירען זייער ארבייט 710 ארבייטער, בעקומען ארבייט האבען דורכ'ן אמט — 73 און ארויסגעשיקט געווארען אויף ארבייט 98. פון די ארבייטסלאזע רשימות זענען געשטראכען געווארען 4085 מאן.

אפטייקען

(2) אנטאנעוויטש, (פאביאניצער שאסיי 50); קאנדזשינסקי, (פעטריקאווער 164); סאקאלעוויטש, (פשעיאזד 19); רעמבעלינסקי, (אנדזשעיא 28); זונדעלעוויטש, (פעטריקאווער 25); קאצפערקעוויטש (זגערזשער 54); טראווקאווסקא, (בזשעזשינער 56)

א גרוש, וועלכער האלט נישט פון קיין ווייבלעך

צו איהם מעגען זיך שדכנ'ען נאר מיידלעך

שוין העכער 5 ס'אדר, ווי ר' חיים איזיק פאז באא'נע גאס. בעדעוועט אוי'ף גאט'ס זינדיג וועלטעל. פון זיין גאנצער יאהרענלאנגער האראזאניע איז איהם געבליבען נישט מעהר, ווי א צעבראכען איזען בעטעל מיט א חולה,וואטע יודענע. האט שוי'ן אפילו דער רבש"ע לענגער נישט געקענט צוזעהן ר' חיים איזיק'ס מאטערנישען און ענדליך זיין „זעקלאשקע" (קראנק ווייב) צו זיך אויף פארבעטען.

ר' חיים איזיק האט דאן אויפגעהויבען ביידע הענד צום הימעל און פערגלאצענדיג זיינע פערטריבטע אויגען, פיום או'סגעשעפטשעט א צופרידענעס „ברוך שפטרני".

כיוועל שוין נישט דארפען מעהר — האט זיך ר' חיים איזיק געטראכט — אויסקוועטשען דאס ביסעל פאסטנע פאפע. פון מיינע שלימזל'דיגע שפיגנגעשעפטען. איצט האב איך די בעסטע געלעגענהייט זיך צו נעהמען צו עפעס א סטאטעטשנ'ע פרנסה.

אויפשטעלענדיג זיך פון שבעה-בענקעלע, האט ר' חיים איזיק זיך פערקעמט דאס בערדעל, פערקייזעלט די וואנסלעך, אויפגעזעצט אויפ'ן דאנ'ען האלז א נייעם שניי-ווייסען גומענעם הראגען און אנבענענדיג דאס קאשקעט-היטעלע מיט'ן מעלא'ישענעם קאפאטקעלע, האט ער געגעבען א וואונק צום עולם שדכנים, זיי זאלען דערלאנגען סחורה, דזואנענדיג זיי פאר דער טרחה א הויכע פראוויזיע.

די חבורה שדכנ'ים האבען זיך באלד גלאזט מיט רעש איבעריז שטאט און פארשטעלענדיג דעם „חתן-בחור" אלס פיערוושאושענדיג צעגאווי דאמסקע שניידער, האבען זיך גענומען שיטען אין זיין באציאטשיפעל אויף באאנע גאס גאנצע מחנות אלמנות, גרושות און בתולות האבען אפילו איך נישט געפעהלט צום רימעל.

ר' חיים איזיק איז אבער געווען א זעהר ווייבערדענער יוד און בשום אופן נישט געוואלט נעהמען די ס'געהט.

ער האט אפגים פערשטאנ'ען, אז דער ווייבערמין איז היינט אויף גאר געהאכטע צרות, אז איבער א ליארע שטיקעל מאנספערשו'ן רייסען זיך ביי די געז מיגרעסטענס א 5 טוי'ן נקבות. טא פארוואס — האט ער זיך געטראכט — זאל ער טאקע נישט אויסנוצען די „גלענצענדע קאניונקטור".

קודם כל האט ר' חיים איזיק פון אלע כלה-קאנדידאטקעס, אויסגענומען פון דער ריי'ה בלויז די שעהנע און דעם איבעריגען שאר-ירקות אהיימגעשיקט באטאמעל-שאבעס.

דאן האט ערשט ר' ח. איזיק אויסגעזעצט אויף זיין קאנטוגע שפיץ נאז די פאר גרו'סע שפאקולען און מעשה שענהייטס-קאנקורס-ושורי אנגעהויבען געגנו' בעטראכטען יעדע בעווונדער פון די אויסגעטיילטע פרימאדאנעס, צי זייערע געזיכטס-צוגען זענען גענוג סימפאטיש. די אויגען פלאם-פייערדיג, די נאז פראפארציאנעל, דער ביוסט רעליעף, די הענד עלאסטיש, די פיס גראציעז, און צו בכלל די גאנצע פיגור האלט די וואג און מאס.

אז א קאנדידאטקע איז שוין מיט מזל איבערגעקומען דעם שטרענגען קערפער-עקזאמען, האט ר' חיים איזיק גענומען אונטערהאנדלען מכח אבצעהן און הייצעהן.

אין סימון גלייך אויף דעם איז בעמערקט ווערען. אז איין דעם פונקט איז ר' חיים איזיק גאר יא געווען בעשיידען: ער האט זיך נישט געהייסען איינצאהלען קיין מיזונדער דאלארען און האט אויך נישט פערלאנגט קיין לוקסוס-איינגעריכטעטע דירות. איהם האט מען געקענט „קויפען" פאר סך-הכל א טוזענד — 15 הונדערט זלאטעס.

און טאקע נישט קיין וואונדער, פארוואס אזא איבערגעוועהלטע התונה - קאנדידאטקע האט נישט בעסטע טשאסטעס, געבראטענע קאטשקעס, בעוטעלעך דאס ביסעל ממתקים און זיך איינגעהאנדעלט די בשר'ע „מציאה". פערשטעהט זיך, אז א חתן דעם ביסעל קלינגערס רייגעם נחן, האט איך די פלונ'טיש איינגעבראכט צו ר' חיים איזיקן אין דער בעל-בתישקייט. א ביסעל טשיכעס און קודם-כל א פאר בעטען. ר' חיים איזיק האט דאן צוזאמענגעלייגט זיין קאוואלערסקע אייזען-בעטעל און עס אריינגעוואַרפען אויפ'ן בעדעם.

בעקומענדיג די פאר גילדען און האנד אריין, האט ר' חיים איזיק ערשט אנגעהויבען צו לעבען אויף גאט'ס וועלטעל. גאנצע טעג און האלבע נעכט האט דער יונגערמאנטשיק זיך ארומגעשלעפט איבער אלע שענקען און קנייפעס, אונטערלעהנענדיג זיין אפגעשוואכט הארץ מיט די טייערסטע טשעראלארעס, די בעסטע שאסטעס, געבראטענע קאטשקעס, פערטעלעך געגנוגענס, טשאריקלעך ביער און אנדערע זיבען זאכען.

זיין יעג ווייבעל האט ר' חיים איזיק גלאזט דערווייל גאנץ רוהיג און דערהיים אונטערהונגערען, פסחד זי בעזארגען מיט די ביטערסטע זידלערייען און קללות, פון צייט-צו-צייט אפילו איהר אויך מכבד געווען מיט טעדעבענצעס און צום סוף איינגעזען דאס „רחמ'ע" אריינגעווארפען פון שטוב.

איב אזא „מאדאם" האט זיך נאך נישט געהאט פערגלוסט דורך דער קורצער צייט פון איהר „צוזאמענלעבען" מיט ר' חיים איזיקן גאנצען אויסציהען דאס ביסעל אפגעצעהלטע ביינער, איז זי געווען אזוי עבערגליקליך, אז זי האט זיך נאך געקענט קיים א האלב-לעבעדיגע ארויסבעקומען פון דיין באזאר'נעם גהנום-פאצאלטעל מיט א גט אין דער פאקעשעק. ארבייטענדיג לויט אזא „סיסטעם", איז ר' חיים איזיקן טאקע שוין געלונגען אין משך פון זיין אנדערטהאלבען-יעהריגע אלמנישאפט, גאנצע דריי מלפות אפצופטר'ן מיט גאלע גט'ן.

נישט קוקענדיג אויף ר' חיים איזיק'ס בעקאנטע „פרמע" ליווערט איהם זיין קנפעל קלאסיגע שדכנים בכבוד צו פרישע קרבנות.

מורא האבענדיג מסתמא, אז מ'זאל די „מציאה" נישט אויסכאפען, האלטען ר' חיים איזיקס חתונה-קאנדידאטקעס און גאנצען נישט פאר נויטיג געגנוגער זיך אויסצופרעגען אויף זיינע מעשים טובים.

אדרבה, ווען זיי האלטען זיך אפילו יא שוין געגאנגען אויפ'ן דאזיגען תכש'ט נאכפרעגען, וואלטען זיי זיך אויך נישט געקלערט וועגען איהם קיין מה דערהויסען, וויבאלד ער האט פערשטאנען מיט דער הילף פון זיינע האנד-קאמעראדען און סתם געדונגענע בוהמענשען די שכנים בעצייטענס אזוי צו „בעארבייטען" אז די שרעקען זיך אפילו א ווארט וועגען איהם ארויסצוזאגען.

קאן זיך דעריבער ר' חיים איזיק ערלויבען מיט א שפאצירן איז איין האנד און א צענטימעטער אין דער אנדערער האנט, ווהיג צו „סמאטריוען" די פארגעשטעלטע „סחורה", גרייפען די שווער-אויסגעהארעוועטע גוטע נחן-זלאטעס, לעבען א גוטען טאג, דערצעהלען שפעטער די ווייבער די אמת'ע מעשה פון שווייגער אזוי לאנג און ברייט, ביז די מאנען נישט קיין פליטה.

דאן נעהמט ער צוריק א'אג פון בידעם דאס איינערנע אויסליג-בעטעל מיט'ן שטרוי-זאק אין לאזט דעם „רעקוויזיט" אזוי לאנג שטעהן ביי זיך אין פאציאמעל ביז א ניי ווייבעל ברענגט נישט אריין קיין פרישע ביסעל טשיכעס.

די טעג האט ער געגעבען זיין ווייבעל מיט וועלכע ער האט געוואוינט גאנצע דריי חדשים, איצט האט ער אויף א נייע קאנדידאטקע. די שדכנים מעגען איהם אבער נאר ברענגען מיידלעך, וויל ר' חיים איזיק האלט נישט פון קיין ווייבלעך.

געשמד'ט א אונגעזעצליך יודיש קינד

טראגישע געשיכטע פון א פערפיהרט מיידעל

די געשיכטע, וואס מיר גיבען דא איבער, האט פאסירט אין בענדין און איז איינע פון די געשיכטען, וועלכע דער אנהויב איז פריילין, און דער סוף איז טראגיש.

צוליב פערשטענדליכע טעמים רופען מיר נישט אן דעם נאמען פון דעם יודישען מיידעל, וועלכע איז געפאלען א קרבן פון לייכטזיניגקייט, א קרבן פון א פערפיהרטער ליבע...

...פרל. ל. האט זיך בעקענט מיט א יונגענמאן, גאר נישט קיין מיאוסער, א יונג א כוואט מיט פיינע מאניירען, דאס פארל האט אנגעהויבען שפאצירען, און דאס פארל, ד.ה. דאס מיידעל מיט דעם בחור האבען זיך פערליבט איבער די אויערען. די "ליבע" האט געברענט און...

וואס די דריי פינטעלעך בעדייטען, שטויסט איהר זיך אוודאי אן, ס'איז אדורך די געהעריגע צייט און פאננא ל. האט געבוירען א קינד, א מיידעלע...

ווי געוועהנליך, אז דער "טויי געשטאוירענער נישט איבעריג זי צו פערלאזען" האט אין אלעם פערגעסען, נישט געוואלט וויסען וועגען דעם גורל פון זיין "געליבטע" כלה און אויך נישט פון זיין אונגעזעצליך קינד.

די לאגע פון דער יונגער מוטער איז געווארען זעהר קריטיש, דעם פאסטען אלס שניידערקע האט זי פערלוירען, קיין שטיצע האט זי נישט געהאט פון קיינעם, די פאמיליע ובפרט איהרע עלטערן האבען זי גערודפט, פערפאלגט ביז גאר, נישט גע־האט קיין ארט פאר זיך און פאר איהר קינד קיין מקום מנוחה און זי איז אוועק מיט'ן קינד אויף דער האנד זוכען ערגעץ אנ'ארט ווי איבערצונעכ־טיגען.

אנ'ארט אפצורוהען זיך האט זי געפונען אין סאסנאוויצער נאכט-הויז וואס ווערט אויסגעהאלטען דורכ'ן מאגיסטראט און דארט האט זי גענעכטיגט גאנצע דריי נעכט.

אין דעם נאכט-הויז האט זי זיך בעקענט מיט א קריסטליכע פרוי, פאר וועמען זי האט אויסגעגאָ־סען איהר ביטער הארץ, נאכמעהר אויף דעם וואס זי האט נישט די מעגליכקייט אויסצוהאלטען איהר קינד.

די קריסטין, אויסהערענדיג די ווידוי פון דער פערצווייפעלטער יונגער מוטער, האט איהר ער־קלערט, אז די פאמיליע ק. וועלכע איז קינדערלאז וועט זיכער אדאפטירען דאס קינד אלס אייגענס.

דערהערענדיג אזא בשורה איז די "פאננא" ל. געווארען פריילינער און טראץ דעם, וואס די פאמי־ליע ק. איז א קריסטליכע האט זי מסכים געווען זיי אוועקצוגעבען איהר קינד, אבי פטור צו ווערען פון דעם קלאפאט.

תיכף איז זי אוועק צו דער פאמיליע ק., די לעצטע איז דאס קינד זעהר געפעלען געווארען און זיי האבען ערקלערט אז זיי זענען מוכן ומזומן דאס קינד צו אדאפטירען בתנאי עס זאל אדורכגע־פיהרט ווערען א פארמעלער אקט.

און עס איז אזוי געשעהען. די מוטער האט זיך אונטערגעשריבען אויף'ן א פאפיר, אז זי זאגט זיך אפ פון דעם קינד און ד' פאמיליע ק. מעג טון מיט דעם קינד, וואס זיי וועט געפעלען.

די פאמיליע ק. האט באלד נאכ'ן אדאפטירען דאס קינד אפגעשמדט און זיך דערצו בעצויגען ווי צו אנ'אייגען קינד.

ווען די יודישע עלטערן פון בענדין האבען זיך דערוואוסט אז זייער אייניקעל דאס אונגעזעצ־ליכע קינד פון זייער פערטריבענע טאכטער איז גע־שמדט האבען אנגעהויבען שטורמען און אינטערווע־נירען ביי זייער טאכטער זי זאל דאס קינד צוריק־נעהמען.

אבער עס איז שוין שפעט. די בקשה פון ד"ר יונגער מוטער, די פאמיליע ק. זאל איהר צוריקגע־בען איהר קינד, איז אויסגעלאכט געווארען, די פרא־קוראטור האט געפרובט אינטערווענירען, אבער עס איז שוין פערפאלען. די פאמיליע ק. וועלכע בעזיצט א שריפטליכען דאקומענט פון דער מוטער, וויל פארלויפיג דאס קינד נישט צוריקגעבען...

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע־דאקציע פון "נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן**
> **יורידישע אפטיילונג**
> **פון "נייעם פאלקסבלאט".**
> בכדי דערלאנגען אנ'אנפראגע אויף א יורידישע עצה דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון'ם טאג, ווען די אנפראגע ווערט אריינגעגעבען אויף אנפראגען אהן קופאן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

991. אהרן ג.

איהר דארפט זיך ווענדען מיט א געהערי־גער בקשה אין געריכט וועגען o przywrócenie wspólnego zamieszkania קיין פראקטישע בעדייטונג וועט אזא אורטייל אין דעם פאל פאר אייך טאקע נישט האבען. איהר וועט אבער קאנען זיך אויף איהם פעררופען אלס בעוויז ביים וועגטועלען שפעטערדיגען אלימענ־טען פראצעס.

992. Bol 28

די האנדלונג פון אייער בעקאנטען קאן אהן א צווייפעל קוואליפיצירט ווערען אלס שווינדעל. אין דעם פאל איז אלס איינס, צי ער האט פון אייך אויסגענארט געלד אדער א וועקסעל. מעלדעט וועגען דעם פאל אין קאמיסאריאט וועט מען איהם דערפאר צוציהען צו שטראפליכער פאראנטווארט־ליכקייט.

993. מאריץ 83·82

בכדי צו בעקומען ארבייטסלאזע רענטע מוז מען קודם כל פארשטעלען אג'ארבייטענדע קינדי־גונגס צייגניש פון דער אונטערנעמונג, וואו דער בעטענט האט געארבייט.

קוים וויל דער אונטערנעמער אזא צייגניש נישט ארויסגעבען, דארף זיך דער פעראינטערע־סירטער ארבייטסלאזער ווענדען צום בע־טרעפענדען רעגיסטראציע-אמט. פאדערט דאן דער רעגיסטראציע-אמט אויף דעם אונטערנעמער אין משך פון א בעשטימטען טערמין אויסצושטעלען אזא צייגניש. אויב דער אונטערנעמער ענטזאגט זיך אויך נאכדעם דאס צו טון שיקט דער אמט איבער דעם ענין צו דער סטאראסטווא און ער ווערט שוין דערפאר געהעריג בעשטראפט.

וואס שייך דעם ארבייטסלאזען מוז מען איהם דערווייל רעגיסטרירען. דעם אומשטאנד, אז ער איז געוועזען בעשעפטיגט און געווארען געקינ־דיגט קאן ער אין אזא פאל בעווייזען דורך עדות אדער אויף וועלכען ס'איז נישט אנדערען אופן.

994. ה. ד.

מיר ראטען אייך אומבעדינגט אנצונעמען דעם פארשלאג פון הויז-ווירט צו גיין מיט איהם צו א דין תורה, כל זמן ער איז דערויף נאך מסכים. אין געריכט וועט ער דאך זיכער אויף אייך ארויס־בעקומען אנ'עקסמיסיע. טא צו וואס האלט איהר זיך נאך אזוי אין גרויסען. איהר שאצט א פנים צופיל איבער אין דעם פאל דעם רוף פון דער עפענטליכער מיינונג. אויב איהר דענקט, אז צוליב איהר וועט זיך דער הויז-ווירט נישט וואגען אייך ארויסצוווארפען פון דער דירה. אט זאגט איהר דאך אליין, אז דער חסידישער הויז-ווירט פון פול־נאצנא גאס, א יוד א גביר און א גרויסער סוחר און דערצו נאך א קאנדידאט אויף אזא אנגעזעהן רבנות, ווי ס'איז דאס ראדאמסקער, האט זיך גאר נישט ק'עמפירט ארויסצוווארפען פון זיין הויז א ח"ר מיט קינדער און מלמדים, טא פארוואס זאל זיך שעמען דאס צו טון אזא גראבער מענש און א ליכוויאזש, ווי ס'איז, לויט אייערע רייד, אייער הויזווירט ?

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט
ספעציאליטעט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ - שטראהלען
נעמט אן פון 8 — 2 נאכמ. און פון 6 — 9 אוונד

די מעכאנישע
שלאסעריי און שווייסעריי
פיהרט אויס זאמטליכע מאשין-רעפא־ראטורען, שווייסונגען, צונויפגיסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און
:—: געגען ביליגען פרייז :—:
J. REDER, Łódź
1 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)
פריוואט-וואוינונג: **גדאנסקא 20**

געה ווייס... (סקיצע)

פון ליאלי הויפמאן

העלא און גינע, צוויי יונגינקע פערהייראטע פרויען, זענען געזעסען בייגאנד אויף דעם דיוואן, און געפיהרט צווישען זיך א לעבעדיגען שמועס, ס'איז געווען קענטיג, אז דער דאזיגער שמועס האט זיי ביידען שטארק אינטערעסירט, ווארום זיי האבען די גאנצע צייט געהאלטען אין איין זשעסטיקו־לירען מיט די הענד, האבען אלע ווילע אויסגעשרי־גען און געקוקט איינס אויף דאס אנדערע מיט גלאנ־צענדיגע אויגען. די טעמע פון זייער געשפרעך איז געווען דוד.

אלע ווילע האט זיך גינע צוגעבויגען צו העלא'ס אויער און איהר עפעס איינגערוימט. העלא האט אויסגעשאסען מיט א פריילעכען געלעכטער. פון צייט צו צייט זענען זיי אויף א ווילע אנטשוויגען געווארען, געקוקט איינע אויף דער צווייטער אהן ווערטער און ס'האט זיך געדאכט, אז זיי קלייבען נחת פון זיך אליין: אט ווי בעפריינדעט זיי זענען צווישען זיך! זיי זענען אפילו נישט אייפערזיכטיג, איינע צו דער אנדערער. פערקעהרט, די פולע, שעה־נע בלאנדינקע גינע, האט מיט איהר גראציעזער חנעוודיגקייט דערצעהלט וועגען די ערשטע שריט פון דוד'ס ארומטאנצען ארום איהר. און העלא, אין וועלכער דוד איז איצט געווען פערליבט, האט אלע ווילע פערווארפען איהר שעהן שווארץ קעפעל אויף דעם וועגטעל פוג'ם דיוואן און האט הארציג גע־לאכט, געקאטשעט זיך פאר געלעכטער.

העלא האט געוואוסט וועגען גינע'ן אז יענע וואלט קיינמאל נישט ערלויבט איבערצו־טרעטען די גרעניץ פון דעם, וואס איז ערלויבט, און דערפאר סאקע איז געווען אזוי יגוט און לייכט צו רע־דען מיט איהר דערפון.

און גינע פון איהר זייט, האט געוואוסט, אז העלא פערראט קיינמאל נישט דעם מאן איהרען, און דערפאר האט זי אהן א טראפען צוטומעלטקייט גע־רעדט וועגען דעם דאזיגען דוד, וועלכער איז אמאל געווען פערליבט אין גינע'ן און איצט אין העלא'ן.

דוד — דער צערטליכער, דער שטענדיג אייגנע ליבטער און צו דערזעלבער צייט, העפליכער דוד — איז פון זייערע ליפען ארויסגעקומען ווי עפעס א נישט-לעבעדיגע זאך, און דער שמועס אליין איז געפיהרט געווארען אין אזא אומשולדיגען טאן, אז, דאכט זיך, ווען די מענער זייערע וואלטען אצינד אריינגעקומען אין צימער, וואלטען זיי, די צוויי פריינדינס, אויך נישט איבערגעריסען דעם גע־שפרעך.

אהיים איז העלא געגאנגען אין דער בעסטער שטימונג. דער דאזיגער פלירט האט קוים לייכט אויפגערעגט ד'ינשמה, נישט אנריהרענדיג טיפער דאס הארץ — און דאס איז געווען גוט.

היינט וועט גראדע זיין ביי זיי דוד. מען האט איהם דארפען אביסעל צולאשטשען, ער איז לעצטעס מאל אוועקגעגאנגען אזא אומעטיגער, נאר, פער־שטעהט זיך, ביז א גרענעץ, בלויז ביז א גרענעץ, העלא האט איהם קיינמאל נישט ערלויבט איבער־צוטרעטען די גרעניץ און זי האט שטארק שטאל־צירט דערמיט, זי איז א געטרייע און גוטע פרוי. נישטא א סך אזעלכע!

און ווירקליך, אין יענעם אוונד איז העלא גע־ווען בעזונדערס צערטליך צו דוד'ען. געקומען איז ער אנ'אומעטיגער, אבער אין איין אויגענבליק איז ער פרעהליך געווארען.

דאס מאל האבען זיי גערעדט פון גינע'ן און העלא האט געמוזט מודה זיין ביי זיך אין הארצען אז איהר איז אנגענעהם געווען צו הערען ווען דוד האט געזאגט:

— ווי קאן איך גאר פערגלייכען די דאזיגע גרא־בינקע צו אייך, העלא?

— איז זי דען א גראבע? — האט העלא קא־קעטיש געפרעגט.

— אה, זעהר! — האט דוד געזאגט און הע־לא האט זיך פרעהליך צעלאכט. זי האט בעשלאסען צו דערצעהלען גינע'ן: זאל יענע אביסעל לאכען.

ווי אלעמאל איז דוד אוועקגעגאנגען א האלבע שעה איידער העלא'ס מאן האט געדארפט קומען און ווי אלע מאל, האט העלא איהם ערלויבט עפעס־וואס, פונקט אזוי פיל, וויפיל זי האט געפונען פאר מעגליך, — אבער ביז א גרענעץ, ביז א גרענעץ.

דעם צווייטען טאג איז העלא ווידעראמאל גע־זעסען ביי גינע'ן און ווידעראמאל האבען ביידע גע־רעדט מיט אינטערעס און געלאכט.

— דו ווייסט? ער האט דיך אנגערופען "גרא־בינקע", — האט העלא געזאגט.

גינע האט זיך אנגערופען:

— איך ווייס דאס. ער פלעגט מיך אלע מאל רופען "גראבינקע". איינמאל, פערשטעהסטו מיך, נאך דעם... נו, דו פערשטעהסט דאך מסתמא פון וואס איך רעד... האט ער מיר געזאגט, אז דיקע פרויען זענען פאר איהם...

— ווארט נאר, איך פערשטעה נישט פון וואס דו רעדסט — האט העלא א זאג געטון, דערפיהלענ־דיג עפעס אנ'אומרוהיגקייט.

גינע האט אויף איהר געווארפען א צוטומעל־טען בליק:

— פערשטעהסט נישט...

— ניין...

די חברטעס האבען זיך א קורצע ווילע אריינ־געקוקט אין די אויגען איינע דער אנדערער און דער־נאך האט העלא זיך פאמעליך אויפגעהויבען א בלייכע:

— ווי? שיקט זיך?

— נו, יא! אך, ס'ארא קינד דו ביזט! מען רעדט און מען רעדט און דו הייבסט נישט אן צו פערשטעהן.

— אבער — האט העלא ארויסגערעדט מיט א פערענדערטער שטים — אבער ס'איז דאך ביי אייך קיינמאל נישט דערגאנגען ביז...

— וואס הייסט "נישט דערגאנגען"? — האט גינע מיט איפרעגונג געענטפערט. — וואס הייסט "נישט דערגאנגען", אז ער איז צו מיר צוגעשטאנען ווי א קלעשטש, נישט געגעבענדיג קיין רוה, געמאטערט מיך אזוי לאנג, ביז איך האב איהם סוף כל סוף געמוזט נאכגעבען...

העלא איז געשטאנען פאר איהר מיט אראפ־געלאזטע הענד און געפיהלט ווי יגיבעס וועיטער שניידען איהר דאס הארץ:

"און מיט איהר איז ער אלעמאל אזא העפ־ליכער, אזא נישט דרייסטער, קיין איין מאל נישט געוואגט אפילו צו רעדען פון אזעלכע זאכען... אך, אזא אויסוואורף! גינען האט ער מיט אלע מיטלען געזוכט צו פאנגען, און מיט איהר... ס'ארא שאנד, ס'ארא בעליידיגונג פאר איהר!..."

יענעם טאג איז זי אוועקגעגאנגען פריהער ווי תמיד און א שטארק אויפגערעגטע.

זי האט בעשלאסען פעסט בעשלאסען אוועקצו־ווארפען איהם, פשוט איבעררייסען מיט איהם יעדע בעקאנטשאפט, פערטרייבען איהם — זאל זי כאטש פון דעם האבען פערגעניגען. יעדער נערוו אין איהר האט געציטערט פון אויפגעבראכטקייט און פון בע־ליידיגטער שטאלצקייט.

"און מיט איהר איז ער אזוי העפליך, אזוי העפליך! וויפיל מאל פלעגט טרעפען או ער האט יא געהאט א געלעגענהייט, געהאט, געהאט א געלע־גענהייט!... אמת, זי האט איהם געהאלטען אין א געוויסען צוים, נישט דערלאזען צו דער קלענסטער נאהענטקייט, אבער... ער האט געדארפט שטרעבען זוכען, אננעהמען אלע מיטלען, דורכשלאגען זיך. אט האט ער דאך געזוכט גינען... אך! ז יוועט פשוט נישט איבערלעבען אזא חרפה! דורכטרייבען איהם!

דאס איז געווען די לעצטע בעגעגעניש מיט דוד'ען, ער האט פשוט נישט פערשטאנען פאר וואס העלא איז אזוי שלעכט צו איהם, מאכט חוזק פון איהם, — זי האט איהם נישט ערלויבט אפילו א קוש טון איהר האנד.

— דאכט זיך, איך בין געווען אזוי העפליך צו אייך, העלא, — האט ער צו איהר געזאגט כמעט מיט טרעהרען אין קול. — אזוי העפליך! איך וואלט קיינמאל נישט געוואגט אפילו אין דער מחשבה צו בעליידיגען אייך!

— פונדעסטוועגען האט איהר מיך שרעקליך בעליידיגט — האט העלא געענטפערט, ציפענדיג און רייסענדיג דאס קליינע נאזטיכעל מיט די הענד — אך, ס'ארא עזלען און גראבע יונגען איהר זענט, אלע מענער!

— אבער אום גאטעס ווילען, העלא, זאגט מיר כאטש, מיט וואס האב איך אייך דערצארענט, איך האב דאך אייך אזוי ליב!

— פונדעסטוועגען האט איהר ליב געהאט יענע "גראבינקע" מעהר פון מיר!

— כ'לעבען, ניין! — האט דוד א זעץ געטון מיט'ן פויסט אין ברוסט. — כ'לעבען, ניין!

— אה! — האט העלא זיך צולאכט גיפטיג, — איך ווייס אלץ!

— אלץ?

— אלץ!

— איך פערשטעה נישט פון וואס איהר רעדט.

— אהה, איהר פערשטעהט שוין גאנץ גוט! איהר האט געלעבט מיט איהר!

— אך, דאס מיינט איהר? נו, וואס-זשע איז אזוינס? איך שווער אייך. אז כ'האב זי קיינמאל נישט ליב געהאט אזוי ווי כ'האב אייך ליב! די אכ־טונג וואס איך פיהל צו אייך...

— אום גאטעס ווילען, רעדט נישט מעהר פון אכטונג! איך קאן מעהר נישט הערען דאס דאזיגע ווארט! געהט אייך!

— אבער איך שווער אייך, טייערע העלא, איך האב פון זיך פערטריבען אלע אומריינע געדאנקען וועגען אייך! מיט איהר איז געווען אנדערש. זי האט מיך אינטערעסירט בלויז ווי א פרוי, ווי א שעהנע פרוי, הגם אביסעל א דיקע, אבער איהר! איהר! איהר האט פאר מיר געקאנט זיין אל קאין דער וועלט — א פריינד, א שוועסטער, א טרוים...

— געהט אוועק, דוד, באלד זאלט איהר אוועק־געהן! איך וויל מעהר נישט אנקוקען אייער נארי־שען פרצוף!

— העלא! פאר וואס טרייבט איהר מיך?

— געהט צו גינען!

— העלא! גאט מיינער! אבער איהר אליין האט דאך מיך נישט צוגעלאזט אפילו נאהענט צו זיך!... ווען איך וואלט נאר געוואגט צו טרוימען פון אזא גליק!

— איך בין נישט שולדיג, וואס איהר זענט אזוי נאריש!

— העלא!...

— געהט אייך, געהט אייך! — האט העלא געזאגט נערוועז, שפאנענדיג ארויף און אראפ איבער'ן צימער, ברענענדיג פון בעליידיגטער זעלבסט־ווירדע און פיהלענדיג ווי ביי איהר פלאמען די באקען און די גאנצע גאל הייבט זיך אויף און שפארט צו צום הארצען.

אין א מינוט ארום האט דוד מיט א פערלוירע־נעם גאנג געשפאנט אויף דער גאס, פון צייט צו צייט האט ער זיך אפגעשטעלט, א כאפ געטון זיך פאר'ן קאפ און מיט פערצווייפלונג ארויסגערעדט צו זיך אליין:

— היינט געה ווייס! געה ווייס!...

— דוד האט געמוזט מודה זיין ביי זיך אין האר־צען, אז ביז איצט האט ער זעהר ווייניג געקענט דאס הארץ פון א פרוי.

די פאַלאַצען פון די בעריהמטע קינאָ־אַרטיסטען

אַ בעזוך אין אַ שטעטעל אין אמעריקע, וואו עס וואוינען די בעריהמטע האָליוואָודער אַקטיאָרען און אַקטריסעס.—ווי די פאַלאַצען זעהען אויס פון דרויסען און פון אינעווייניג

צווישען די בערג אין בעווערלי־הילס, אין קאַליפאָרניע, וואו עס וואוינען די קינאָ־בעריהמטהייטען, איז פערהאַן אַ מערקווירדיגער באַרג. צו וועלכער איך האָב זיך עטליכע מאָל געלאָזט פיהרען פון גוטע פריינד. לויט׳ן אויסזעהן איז דער באַרג גאַרנישט אויסערגעוועהנליך און איז אויך נישט שטארק משופּע. אַ געוועהנליכער באַרג ער פערמאָגט בלויז אַן׳אויסערגעוועהנליכע אייגענשאַפט וואָס גיט איהם זיין נאָמען.

דער באַרג הייסט: „מאַגנעטיק מאוונטען" — דער מאַגנעטישער באַרג, און ער בעווייזט אַזאַ מערקווירדיגען כישוף, אז ווען מען פאָהרט ארויף אויף איהם מיט אַן׳אויטאָמאָביל, קען מען אָפּשטעלען דעם מאָטאָר, און דער אויטאָמאָביל, אַנשטאָט אַראָפּצוקייקלען זיך פון באַרג, געהט גאָר אַליין באַרג ארויף. וויסענשאַפטלייט דערקלערען, אַז דאס איז בלויז אַן אָפּטישע אילוזיע, דאָס הייסט אַן׳אָפּנאַרעריי פון׳ן אויג. דער באַרג, ווי אַזוי מיר זעהען איהם שטעהט גאָר פערקעהרט, און ווען אונז ווייזט זיך ארויס אַז דער אויטאָמאָביל געהט ארויף געהט ער גאָר אייגענטליך אַראָפּ, אַן׳אינדיאַנישע לעגענדע, ווידער, דערצעהלט, אַז אויף דעם באַרג האָבען זיך אַמאָל געשלאָגען צוויי שבטים, ביז זיי זענען ביידע איינגעזונקען און איצט וואוינען דאָרט די דוגערען.

יעדענפאַלס זעהט מען דאָרטען כסדר מענשען צופאָהרען מיט אויטאָמאָבילען, אָפּשטעלען די מאָטאָרס און זיך וואונדערען ווי דער אויטאָ געהט אַליין אַרויף און דאָס אייגענע וואונדער וויל מען אַלץ אויספּרובען נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל.

אָט דער כשופדיגער באַרג שטעהט מיר פאַר די אויגען ווי אַ סימבאָל פון דעם כשופדיגען לעבען אין בעווערלי־הילס.

בעווערלי־הילס איז אַ שטאָט פון פאַלאַצען און פאַלאַצלעך. זיי שטעהען אויף די בערגלעך און בערג, וואָס זייער מאַגנעטישע קראַפט איז אַזוי גרויס, אז מען וויל דורכאויס צופאהרען עס זעהן.

אינגאַנצען מיט צעהן יאָהר צוריק איז בעווערלי־הילס געווען אַ דאָרף מיט זיבע והונדערט מענשען. היינט איז עס אַ פאַלאַצען־שטאָט מיט אַ בעפעלקערונג פון זיבעצעהן טויזענד מענשען.

דאָס איז זינט די קינאָ־בעריהמטהייטען האָבען זיך אָנגעהויבען אַריינציהען אַהין.

די מעהרסטע גאַסען זענען נישט זעהר ברייט, זיי האָבען צוויי געדיכטע רייהען פאַלמעס ביי די זייטען. אין ד ילענג פון די רינשטאָקען זענען פערוייט בלימעלעך און מען האט גיכער דעם איינדרוק, אַז מען געפינט זיך אין אַ פּאַרק איידער אויף אַ גאַס.

אָפט זעהט מען אינגאַנצען נישט קיין הייזער, נאָר פאַרקאַנעס מיט טויערען, די פאַרקאַנעס זענען געבויט זעהר פערשידען. אַמאָל אַ לאַנגער גרויער מויער, אַמאָל אַ הויכע וואנד פון רויטע ציגעל מיט אַ פיינעם געזימס פון אויבען, אַמאָל פיין געהאַמערטע אייזערנע שטאַכעטען, און אַמאָל בלויז אַ צוים פון בלעטער און בלומען.

הינטער די פאַרקאַנעס און די גראַטעס מעהרסטענס אויף אַ באַרג, שטעהען די הייזער.

צוויי הייזער, וואָס זאָלען אויסזעהן אלצאייגס, זעהט מען כמעט נישט. איז איינס שניי־ווייס, איז דאָס אַנדערע ליכטיג גרין, הימעל־בלוי, מאַט־רויט.

איינס איז געבויט פון ווייסען מאַרמאָר, ווי אַ קעניגליכער פאַלאַץ, און דאָס אַנדערע ווי אַ שפּאַנישער פויערשער הויף, מיט גאַניק פון רויהע קלעצער און מיט אַ ברונעם אין מיטען הויף.

אין אַ שעהנעם, הייסען פריהמאָרגען, זענען מיר, אַ קליינע ג׳ופּע, אַרויסגעפאָהרען בעקוקען די שטאָט, וואָס איז די איינציגע אין דער וועלט, וואָס האָט אַלס מער. אַ קאָמיקער, דער בעריהמטער הומאָריסט ווייל ראָדזשערס איז העך מער פון רע־ווערלי הילס.

אַ שמעקעדיגע קילקייט בעהמט ארום, ווען מען פאָהרט אַריין אין די שאָטענדיגע גאַסען פון דער בלומען־שטאָט, מיר זענען אַריין אין אַ גאַס, מיט הויכע פאַלמעס, וואָס האָט צאַצקעדיגע פערשידענפאַרביגע הייזער פון איין זייט, און א לאַנגען געמויערטען פאַרקאַן פון דער צווייטער זייט. טייל פון די הייזער האָבען גאַניקלעך מיט טרעפּ פון פּאַרענט, און אויף יעדען טרעפּעל שטעהט א בלומען־טאָפּ. אַנדערע הייזער האָבען אויפ׳ן גאַנצען פראָנט איין גרויס פענסטער מיט זיידענע גאַרדינען אין דרויסען.

לאַנגזאַם פאָהרט פערביי א קליינער אויטאָמאָביל, מיט אַן׳עלעגאַנט פּאַרל, דער, וואָס האָט גע טריבען דעם אויטאָ, האָט געהאָט אַ כישופדיגען שמייכעל, וואָס איז אונז געווען בעקאַנט. מיר האָבען זיך געכאַפּט, אַז דאָס איז מאָריס שעוואַליע, דער בעריהמטער קינאָ־סטאַר.

בעווערלי־הילס איז אַ שטיל שטעטעל. און מען בעגעגענט דאָרט זעלטען מענשען, אָם אָפּטסטען זעהט מען די, וואָס שטעלען צו עסענוואַרג. געטראָגען קען א.ד.גל. נאָר די בעשעפטיגסטע מענשען זענען דאָרט, ווייזט אויס, די גערטנערס מיט גראַבליעס, מיט לאָפּאַטעס, מיט שערען.

און אָט זעהען מיר אַ לאַנדשאַפט, וואָס איז זייער כאַראַקטעריסטיש פאַר קאַליפאָרניע, ביים טראָטואַר ציהט זיך אַ לאַנגע צוים פון אייזערנע גראַטעס און הינטער ד יגראַטעס שטעהט אַ הויכער זאַמד־שטיינערנער באַרג, אָבער דעם באַרג לאָזט מען נישט שטעהן אין אַזאַ רויהען צושטאַנד. מען צושניידט איהם אויף טרעפּ, און אויף די טרעפּען ווערען געפלאַנצט פערשידענע בוימער און בלומען, אַזוי אַז פון דעם באַרג ווערט א מין געזונקענער גאָרטען.

אַנטקעגען ביי אַ געמויערטע פאַרקאַן שטעהען אויף אַ הויכען לייטער צוויי גערטנערס מיט שערען אין ד יהענד ארבייטען אונטער דער צווי־טשעריי פון די פערשידענפאַרביגע פויגעלעך, וואָס וואוינען דאָרט אין די בוימער, דורך דעם אָפענעם אייזערנעם טויער זעהט מען אַ הויכען ברייטען וועג אויפ׳ן באַרג אַרויף און אויבען דאָס גרויסע ווייסע הויז, דאָ וואוינט „דער חכם פון בעווערלי־הילס", ווי מען רופט דאָרט דעם שטאָטישען וויל ראַדזשערס, ער איז איצט נישטאָ אין קאַליפאָרניע, אַבער זיין מיליאָנערישע ווירטשאַפט געהט ווייטער. אָן.

מיט צוויי הייזער ווייטער האט זיך ענטפּלעקט פאַר אונז אַ בילד פון אויסערגעוועהנליכער שיינקייט. אַ גרויס צוויי־שטאָקיג גראָ הויז איינגעטונקט אין רויטע רויזען, טויזענדער רויטע רויזען, דאָס איז גלאָריאַ סוואַנסאָנס היים.

נישט ווייט פון דאָרטען האָבען מיר דערזעהען אַ שמאָל געסעל, וואָס ענדיגט זיך מיט אַ הויבען באַרג. אונטען ביים באַרג איז דאָ אַ פייל, וואָס ווייזט דעם וועג אַרויף צו דזאָן באַרימאָרס היים.

מיר האָבען זיך גענומען דרייען אויף דעם באַרג ארויף, דער וועג איז געוואָרען אַלץ געדרייטער און געפעהרליכער, ווייל אויף איין זייט פון דעם באַרג פאָהרט מען כסדר איבער אַן׳אָפּגרונד וואָס הייסט בענעדיקט קעניאָן, און דער אָפּגרונד ווערט כסדר טיפער. ענדליך, ווען מיר זענען ארויף אויפ׳ן שפּיץ באַרג, האָט זיך פאַר אונז ענטפּלעקט אַ וואונדערליכע פּאַנאָראַמע, אונטען איז געלעגען דער ווילדער קעניאָן, און ווייטער איז געווען בעווערלי־הילס, און אויפ׳ן שפּיץ באַרג שטעהט פאַר אונז די חיים פון דעם בעסטען אַקטיאָר אין אַמעריקא באַרימאָרי. אָבער דאָס איינציגע, וואָס מיר זעהען, איז אַ קיילעכדיגע גלעזערנער טורעם, דאָס איז דאָס פויגעל־הויז, אין וועלכען עס פליהען אַרום פערשידענפאַרביגע מעהרסטענס פייער־רויטע פייגעל.

מיר האָבען צוריק אַראָפּגענידערט אויף דער ערד און אָנגענומען די פריינדליכע איינלאַדונג צו בעזוכען איינעוויניג איינס פון די קינאָ־פּאַלאַצען. דאָס הויז, אין וועלכען מיר זענען געווען איינגעלאַדען, איז געווען די היים פון דער אקטריסע קאָרין גריפּיט, וועלכע גלאָריאַ סוואַנסאָן האָט אָנגערופען „די שעהנסטע פרוי פון פילם".

מיר זענען צוגעפאָהרען צום הויז, וואָס האָט אַנשטאָט אַ פאַרקאַן פיר וואַנט פון הויכע געדיכטע צעדערבוימער, א דינער האט געעפענט די טיר און אַריינגעלאָזט אונזער קליינע געזעלשאַפט, מיר האָבען זיך געפונען. א יאָגּ טרעפּ־צימער, וואָס האט געפיהרט פיר שטאָק געדרייטע טרעפּ ארויף־צו. נאָר וואָס עס האָט זיך גלייך געוואָרפען אין די אויגען איז געווען צוויי הויכע האַלבע טירען, וואָס זענען געווען בלוי און גאָלד און האָבען אויסגעזעהן זעהר אַלט. מיר האָבען טאַקע גלייך אויסגעפונען אַז די טירען האָט די באַלעבאָסטע פון הויז אימפּאָרטירט פון אַן׳אַלטען שלאָס אין איטאַליען און בעצאָהלט פאַר זיי אַ סך טויזענדער דאָלאַר.

אַ חוץ די געוועהנליכע גרויסע צימערען מיט טייערע אַלטע מעבעל, וואָס זענען אין יעדען צימער איינגעאָרדענט לויט זיין בעזונדערען סטיל, און זענען איינגעטונקט אין סאַמעט און זייד זענען פערהאַן עטליכע צימערען וואָס זענען פון ספּעציעלען אינטערעס. דאָס איז אַ צימער מיט אָפענע שפּאַלטען אין ד יווענד, ארום אַנשטאָט פענסטער און א ספּעציעלען איינגעמויערטען אויווען אין דער וואַנד צו בראָטען פלייש, אין דעם צימער קומען פאַר אויפנאַהמעס, בעת יעדער גאַסט בראָט זיך אַליין אָפּ אַ שטיקעל פלייש. און דאָס טרינקצימער, וואָס בעשטעהט פון בופעטען מיט אַלערליי געטראַנקען און די פערשידענסטע קאָסטבאַרע טרינקגלעזער, וואָס א איין גלאָז איז צום אַנדערען נישט גלייך, יעדעס גלאָז האָט זיך אַן׳אַנדערען געמאָלענעם הערב אָדער צייכען פון זיין גאַסט.

קאָרין גריפּיט האָט ביז מיט אַ יאָהר צוריק פערדינט אַכט טויזענד דאָלאַר אַ וואָך. זי איז אַ חוץ אַ שעהנהייט, אויך אַ קלוגע געשעפטס־פרוי און איהר מאַן, וואָלטער מאָראָסקאָ, איז אַ פעהיגער דירעקטאָר און קאָרין גריפּיט האָט זיך אויפגעבויט אַ פיין געשעפט.

איין העלפט פונ׳ם הויז איז איהר מאַנ׳ס וואוינונג און איז איינגעאָרדענט לויט זיין געשמאַק, אין מאָדערניסטישען סטיל אין שוואַרץ און גראָ.

דאָס הויז האָט אַן׳אַלטמאָדישען הויף מיט געפלאַסטערטע שטיינער און מיט אַ ברונעם, אָבער עס וואַקסט דאָרט אויך אַ באַנאַנען־בוים און אַנאַראַנזש־בוים, אַ חוץ וואָס אַלע פענסטער און גאַניקלעך זענען פול מיט בלומען.

מען האָט אונז נאָך אָנגעוויזען דעם בעשיידענעם מאַיאָנטעק פון דוגלאַס פערבענקס און מערי פיקפאָרד, דערנאָך זענען מיר אַריינגעפאָהרען אין אַ שמאָל געסעל און דערזעהען אויף אַ ברייטען קייליכדיגען באַרג אַ ברייט ווייס הויז, די חיים פון דעם גרעסטען שפּאַס־מאַכער פון אונזער יאָהרהונדערט, טשאַרלי טשאַפּלין.

ווען מיר זענען שוין באַלד ארויסגעפאָהרען פון בעווערלי־הילס האָבען מיר דערזעהען א רעדעל מענשען אינמיטען דער גאַס, דער פערקעהר איז געווען אָפּגעשטעלט, עס איז נישט געווען מעגליך עפּעס צו זעהען, ווייל עלעקטראָטעכניקער מיט זילבערנע טאַצען וואָס ציהען צו די זון אויף פילם־קאַמעראַס, האָבען אונז כסדר געבלענדט די אויגען.

אָבער מיר האָבען באַלד דערזעהען א קליינע בעקאַנטע געשטאַלט, דאָס האָט טשאַרלי טשאַפּלין געמאַכט אַ סצענע פאַר זיין נייע בילד אויף איינער פון די גאַסען פון בעווערלי־הילס.

די גרויסע זילבערנע טאַצען האָבען געבלענדעט און טשאַרלי טשאַפּלינס צעשפּרייטע פיס זענען געלאָפען אויף און אָפּ, אַז די וועלט זאָל לאַכען.

מארה שווייד.

אויסערגעוועהנליכע איבערראַשונג!
פאַר לאָדז און אומגעגענד!

די פּאָפּולערע און קאָנקורענצלאָזע פּערפומעריע פירמע ד. מאַרקוס אין לאָדז, פּיעטריקאָווער 59, טעל. 128-02, האָט פאַרגעבערייט איבעראַשענדע סורפּריזען פאַר דער געעהרטער קונדשאַפט. יעדער קונדע בעקומט ביים קלענסטען איינקויף גענצליך גראַטיס אַ שטיק טואַלעט־זייף מיט אַ שאַכטעל שוהפּאַסטע. אויסערדעם ווערען אַלע קאָסמעטישע אַרטיקלען בערעכענט צו שטרענגע פאַבריקס־פּרייזען. ווער עס קויפט ביי מיר איינמאָל, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע. געדענקט די אַדרעס.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראַנקהייטען פון דיביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פּראַצאָווניע פון זעמטליכע אָרטאָפּעדישע
אַפּאַראַטען, ווי: קלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע
רעכטען א. א וו. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

די ערשטע לאָדזער גוט־בעקאַנטע
פאַבריק פון פאַטענטירטע פעלד־בעטען

מאַכט בעקאַנט, אַז צוליב׳ן קריזיס האָבען מיר פערקלענערט די פּרייזען פון אונזער אויסאַרבייטונגען
ווי: פעלד־בעטען, פעלד־בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאַנקעס
טאַבורעטקעס און האַמאַקעס
אונזערע פעלד־בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ־מאַרקע „Palma-Patent",
פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף פיל יאָהרען.
אַכטונג: פאָדערט איבעראַל פעלד־בעטען נור מיט דער מאַרקע „Palma - Patent"

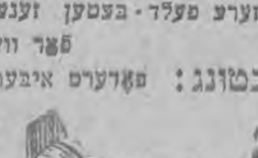

מיט שכטונג פירמע
„PALMA-PATENT"
אינה. **שוואַרצאָווסקי**
פּולנאַצנאַ 24, טעל. 131-85
בעמערקונג: פאַר פּראָווינץ – בעדייטענדע ראַבאַטען.

די פערשאָלטענע ירושה

(27 גרויסער ראָמאַן פון ליידענשאַפט ליבע און פערברעכען.

גוטערמאַן האט געמאַכט א מינע, אז ער איז בלומרשט אויפגעבראַכט און דאָס האָט געמאַכט אויף דזשעיקאָבסען אַ שטאַרקען איינדרוק.

— איהר ווייזט זיך מיר אויס צו זיין א וואויל מענשעל! — האט ער זיך אָפּגערופען — איהר האָט אַ גאַנץ קאַנשטענדיגען פּנים!

מיט אַ שמייכעל האָט גוטערמאַן ווידער אָנגעפילט די גלעזלעך.

— לאָמיר אָקאָרשט אויסטרינקען פאַר אונזער גוט־פריינדשאַפט! — האָט ער אַ זאָג געטון — און דאַן וועלען מיר ווייטער... טרינקען!

— אָט אַזעלכע דיבורים האָב איך ליב צו הערען — האט דזשעיקאָבס געערן איינגעשטימט און תיכּף אַרונטערגעלאָזט אין האַלז אַריין דאָס גלעזעל.

— זייט מיך מכבד מיט א ציגאַר! — האט ער נאָכגעזאָגט צו גוטערמאַנען.

— ביטע זעהר!

גוטערמאַן האָט געדולדיג געהאַלטען דאָס אָנגעצונדענע שוועבעלע, ביז דזשעיקאָבס האָט פערדרויכערט דעם ציגאַר.

— אויסגעצייכענטע סחורה! — איז דזשעיקאָבס נתפּעל געוואָרען, — שוין אַ יאָהר פינף, ווי איך האָב אין מיין מויל נישט געהאַט אַזעלכע ציגאַרען... נאָה דער מעשה מיט׳ן פערשפּילטען געלד אויף די פערד־געיעגען...! יאָ... איז וועגען וואָס האָבען מיר געשמועסט? וועגען זינגער׳ן דוכט זיך?

— יאָ.

דזשעיקאָבס האָט אַ שאָקעל געטון מיט׳ן קאָפּ.

— יאָ. — האָט ער פאָרטגעזעצט — ס׳איז דאָ אויף דער וועלט אַ מענש, וועלכער האט זיך שטאַרק „אויסגעוויטעשט"... הגם איך בין זיין בעסטער גוטער־פריינד, וועל איך עס זיך נישט שעהמען צו זאָגען גלייך אין פּנים.

— אַזוי.. אַזוי! — האט גוטערמאַן צוגעבאָמקעט.

— איך האָב ליב געהאַט זיין ברודער, — האט דזשעיקאָבס ווייך צוגעגעבען — מיט אָטאָ די הענד האָב איך איהם געניאַנטשעט... ווי אַ קינד האָב איך איהם געקעכעלט, ווען אַ מאַטראָס האָט איהם מכבד געווען מיט׳ן א שטוהל איבער׳ן קאָפּ...

זיי האָבען ווידער געמאַכט אַ כוס׳ע און דזשעיקאָבס האָט ווייטער גערעדט:

— איך האָב איהם געפונען אין פּאָרט־סאַיד, און דערנאָך זענען מיר אַוועקגעפאָהרען אין טוניס, און שפּעטער אין אַלזשיר... די גאַנצע צייט בין איך געווען מיט איהם צוזאַמען... איך מוז אייך זאָגען, אַז מיר ביידע זענען אין דעמזעלבען עלטער, און אַז ער איז זעהר א שעהנער יונג... אוי, אַז ער איז זינגערס, עלטערענ׳ס ברודער׳ס זוהן... און ס׳אַראַ געהער דאָס איז געווען קאָן איך אייך גאָרנישט איבערגעבען!... ער איז אַזוי געלאָפען, אַז אַ ווינט האָט איהם נישט געקענט דעריאָגען... אָבער דער מאַטראָס, וואָס איך האָב אייך פריהער געזאָגט, האָט איהם פאָרט דעריאָגט. און מיט׳ן טערעבענץ איבער׳ן קאָפּ געמאַכט איהם אויף אייביג פאַר אַן׳אינוואַליד — פאַר אַ נישט־דאָ־געדאַכט.

דזשעיקאָבס האָט אַ ביטערען זיפץ געטון און זיך געוועגדעט נאָך אַ טרייסט צו זיין גלעזעל.

גוטערמאַן האָט גלייכגילטיג אויף איהם אַכטונג געגעבען.

— פונ׳ם יענעם מאָמענט אָן איז ער שוין נישט געווען דאָס, וואָס געווען. — האט דזשעיקאָבס מרה־שחורה׳דיג פאָרטגעזעצט — ס׳איז עפּעס א מאַלעהר געשעהען מיט זיין קאָפּ... דער לינקער טייל פון זיין קערפּער איז פּאַראַליזירט, און ער קאָן קוים רעדען... איצט ליגט ער, גוטער ברודער, אין עפּיס אַ הייזקע אין אַלזשיר, אַן׳עלענדער, אַ קראַנקער, און האָט נישט מיט וועמען אַ וואָרט אויסצורעדען... מ׳זאָגט, אַז ס׳וועט מיט איהם אַזוי לאַנג נאָך אָנהאַלטען... איך האָב קיין טרויעריגערע זאַך נישט געזעהען אויף דער וועלט... נו... האָב איך אַנומעלט אַדורכגעלייענט אַן׳אַנאָנס אויף דער צייטונג, אַז מ׳זוכט דעם רייכען זינגערס טאָכטער און זיין פלימעניק א.אַז.וו. א.אַז.וו. ליידער האָב איך דעם אויסשניט פערלוירען, ווייזט אויס, כ׳האָב איהם אָפּגעגעבען צוזאַמען מיט אַנדערע פּאַפּירען דעם אידיאָט אויף דער שיף.

גוטערמאַן האָט ווידער אָנגעגאָסען די גלעזלעך.

— די מעשה מיט׳ן פערלוירענעם פּאַפּירעל, האט מיך שטאַרק פערדראָסען — האָט דזשעיקאָבס ווייטער געטענה׳ט — ווייל דאָרט זענען געווען אָנגעוויזען די נעמען פון די אַדוואָקאַטען. וואָס פערנעהמען זיך מיט דעם ענין... דאַן האָב איך זיך דערמאָהנט אין דער עקזיסטענץ פון קאַשטאַנען.

— איך רעכען, — האט איהם גוטערמאַן איבערגעשלאָגען — אַז אויב איהר זענט געקומען מיט אַן׳אויפטראַג פון זינגער׳ן דאַרפט איהר דאָך אַוודאי האָבען פון איהם אַ פולמאַכט...

— צי האָט עס אַ קראַפט, ווייס איך נישט, נאָר כ׳האָב אַ דאָקומענט אונטערגעשריבען פון איהר.. מחמת מיט דער רעכטער האַנד טוט ער נאָך עפּיס.. שרייבט באַך... און אין דעם פּאַפּיר שטעהט, אַז ער אָנפערטרויט מיר דעם ענין... ער האָט מיר איבערגעגעבען דעם דאַטום ווען ער איז געבוירען געוואָרען, דאָס אָרט — וואו די נעמען פון זיינע עלטערען, און ער האט מיר מיטגעגעבען א מעדאַליאָנדעל אויף אַ גאָלדען קייטעלע, וואָס זיין מוטער האָט איהם געגעבען פאַר׳ן טויט... חוץ דעם האָט ער מיר איבערגעגעבען די בריף פון זיין פאָטער, אין וועלכע ער ווערט געבעטען צוריקצוקעהרען זיך אַהיים... איך האָב אויך מיט זיך זיינע פאָטאָגראַפיעס וועלכע זענען, ליידער, שלעכט אָפּגעהיטען געוואָרען, — אַ פאָטאָגראַפיע אלס קינד און אַ צווייטע ווען ער איז אלט געווען איינ־און־צוואַנציג יאָהר... איצט זעהט ער שוין אַזוי נישט אויס.. איך מיין, אַז דאָס אַלץ איז גענוג צו דערווייזען, אַז איך קום דאָ אין זיין נאָמען?!

— איך מיין אויך, אַז דאָס איז גענוג — האט גוטערמאַן מסכים געווען — איך רעכען, אַז אייער פּאַראַליזירטער פריינד וואָלט קאָנען ווערען דער יורש פון דעם מיליאָנען־פערמעגען.

— וואָס מיינט איהר מיט די ווערטער „וואָלט קענען ווערען דער יורש"?...

— איהר פערגעסט, זעה איך, אין זינגערס טאָכטער.

(פאָרטזעצונג קומט)

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

היינט און פאלגענדע טעג
ערשטבונג פון ווינטער-סעזאן!
זינגענדער ליד

אין דער הויפטראָלע דער קעניג פון די מאַסן
AL JOLSON

זעקסטע פרעמיערע: „פערשאָלטענער טייך" מיט Richard Barthelmess אין דער הויפּטראָלע.

זיכערע הילף און א רפואה

אָהן א אפּעראַציע, אָן בלוט, אָהן א מעסער און אָהן בלוט-פערגיסונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף פאַר הויקערס און פיסן

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי א וואַסער-קאַן און עס פאַלט אַריין אין דעם פוס און דער קראַנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעל געמאַכטע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר-דאָקטאָר בראַכגרעחונג בעווייזען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען בראָך. אויך פאַר הויקערס באַהאַנדלונג מיט הייל-גאָרסעטען און אפּאַראַטען פאַר פערקרימטע פוס און פלאַט-פוס ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענד, גומענע זאָקען פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן.
עמפּפאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.

ארטאָפּעדישע אַנשטאַלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
.Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter

בעמערקונג: דעם פערוינדליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג
דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר בעראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָפ. ד"ר בר. קיפּלאַנאָוויטש און אויך אַנדערע. מיר נעהמען אויך אָן סערטיפיקאַטן פון דער קראַנקען-קאַסע

דאַנקזאָגונג.

דעם געעהרטען ה' ד"ר. י. ראַפּאַפּאָרט, ספּעצ. פאַר ברוך-ליידענדע און לאָדז וואָלטשאַנסקאַ 10, טעל. 221-77 פראָנט, פּאַרט פאַר דער גוטער אונטערפּעגלאַזער הילף און רעדן מיך דעם ערשט, טאָג ראש השנה פון דעם שווערען און פאַר מיין לעבען געפעהרליכען בראָך, פאַר דעם היטענשאַפטליכען אַנלעגען פון דעם באַנדאַזש פון זיין מעטאָדע דאַנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפּפעהל איהם דאַדורך פאַר אַלע ברוך-ליידענדע
Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

7-קלאַסיגע שולע און פאָלקשולע | פון | די רענאָמירטע ערציהונגס-אַנשטאַלט

קאַצענעלזאָן-נאַחומאָב

8 נאַד לודקאַ 8 (צווישען נאַוואָמיעסקאַ און וסכאָדניאַ)
טעלעפאָן 177-01 (פון 11 ביז 2)

קינדער אין שול-צוואַנג עלטער ד. ה. פון 7 ביז 15 יאָהר ווערען א גענומען אין די קלאַסען: A, B, C, I, II, III, IV
אין פּאַרבערייטונגס-קלאַס A° ווערען אנגענומען ענטוויקעלטע קינדער פון 7-5½ יאָהר. אין די פרעבעל-שולע (שפּיל-שולע) קינדער פון 3-7 י.

חוץ דעם אַלגעמיינעם שול-פּראָגראַם, קענען די אָרטאָדאָקסישע קינדער געניסען פון נאַכמיטאָג-חדר וואו ס'ווירד געלערנט גרונדליך אַלע למודי-קודש, דהיינו: חומש, רש"י, נ"ך, גמרא, ותוספות דורך מלמדים-ספּעציאַליסטען אונטער דער פּערזענליכער השגחה און הנהלה פון באַוואוסטען למדן ר' יעקב בנימין קאַצענעלזאָן
בעמ.: די צאָהל שעה'ען, ווי אויך מלמדים פאַר למודי-קודש זענען דיי-יאָהר בעדייטענד פערגרעסטערט.

פאַר פיזיש שוואַכע קינדער, ווי אויך פאַר אונבעמיטעלטע ענגזיסטירט
נאַכמיטאַג שולע | ביז 50% בילינער | נאַכמיטאַג
נאַכמיטאַג חדר | | פ עבלשולע

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134—72
נעמט אָן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 9-7 נ. מ.
אין קליניק „סאַנאַטאָ" אָגראָדאָווא 10 פון 12—1

DR. MED.
S. Heinrich
פּאָמאָרסקאַ 10, טעל. 147-67
צוריקגעקעהרט
ספּעצ. פאַר קינדער- און אינערליכע קראַנקהייטען קונציג לאָמפּען, ליכט בעדער, דיאַטערמיע
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 12—2 און פון 4—7 נאַכם.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטגוניצע פּרייזען.

דאָס לאַנג-יעהריגע רעכטס-קאָנסולטאַנט-ביוראָ
ש. האָכבערג, פּאַנסקאַ1

ערלעדיגט און שרייבט אַלערליי ביטעס און קלאָגעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס, ספּעציאַליסט אין שטייער-ענינים, טעמפּלאָווע און ירושות, אדוואָקאַטן אויף פּראָטעסט דעקלאַראַציעס.
איך נעהם אויך וועקסלען איינצוקאַסירען אויף לאָדז און אומגעגענד. בעמ. וועגען פּאַדאַטקאָווע ספּראַוועס נער איך פּערזענליך אָן פון 4—7 נאָכמ'
HOCHBERG, ŻEROMSKIEGO 1
Telefon 136-77.

צנים פחים בדרך עקש.
שומר נפשו ירחק מהם.
תקעו בחודש שופר. בכסה ליום חגנו. כי חוק לישראל הוא
משפט.
איבער דעם זאָלסט קומען אין דער עלטער בעוו.
רעכטסקאָנסולטאַנטען-ביוראָ פון ה'
מאַנעלע, פּיעטריקאָווער 17

זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט שנעל און פּינקטליך ערלעדיגט, געוויסענהאַפט געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, וועגען דירות אין אָרוטשאַנד ראָוויצמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. בעמערקונג: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס ווערען ערלעדיגט במשך פון 24 שעה.
מיט אַכטונג **ד. מאַנעלע,**
פּעטריקאָווער 17.

ווענערישע כירורגישער קליניק
„SANATO"

אגראַדאָווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאַס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען.
200 זל.

לעטשניצע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
פּושעוסינער 11, טעלעפאָן 3763
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערען ק'	4½—5½
ד"ר ספּרשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 4½-5
ד"ר שיפּמאַן אינערליכע קראַנקהייטע	12—2
ד"ר ביבערגאַל הויט און ווענער.קר.	11½—12½
ד"ר שמירנעלד נערווען און גמשטיגע קר.	1—2
ד"ר נעלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שפּרלאַטסקי פרויען-און געבורטס-הילף	4½—5½

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. וו. פּאַקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַצ. אויף פערלאַנג וויזיטען אין שטאָט. אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פלעגמע און בלוט
אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאָמאַטאָלאָג
צאָהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראָנען, פּלאָמבען א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאָג

„PRACA"

פרויען-פאַך-קורסען ביי דער געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען פאַך - קענטענישע.
אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 21
מאַכט דערמיט בעקאַנט, אַז ס'ווערען אנגענומען איינשרייבונגען אויף פאָלגענדע אָפּטיילונגען:
1) דאַמען-שניידעריי 2) שטיקעריי
3) וועשעריי 4) אַנדוּלאַציע
5) גאַרסעטען 6) מאַניקיור
7) היטען-פּיצעריי
דער סעקרעטאַריאַט ערטיילט אינפאָרמאַציעס טעגליך פון 9—1 נאָכמ. און פון 3—7 אָוונט.

א געוועלב

צו פערדינגען פּאַסיג אויף יעדען געשעפט ווי אויך א בעקעריי. צו ערפאַהרען
צעגעלניאַנאַ 117
ביים ווירט. 6828

אַנ'אָרט
צו שלאָפען

פאַר אַנ'אַנשטענדיגען יונגען מאַן איז אָפּצוגעבען.
צו ערפאַהרען
פּיעטריקאָווער 33, אויפ'ן 2. הויף, פּאַרטער.

פון זאָפאָרט ווערט געזוכט
קעטלערינס, נייהערינס, אויספערטיגערינס
צו טריקאָ-וועש ביי
קאָטשינסקי
נאַוואָמיעסקאַ 21

עס ווערט געזוכט
א לעהרער

וועלכער קען גוט לערנען טויב-שטומע צו ווייטערע בילדונג. אָפערטען פאַר „ספּעציאַליסט" 8831

א קוואַליפיצירטער
אַרבייטער אויף א האַנד שטריק-מאַשין ווערט פון זאָפאָרט געזוכט ביי
ל. זעלמאַנאָוויטש
סאָלנאַ 8, וואָינגג 2.

א קאַמאַשן-שטעפער

א נייהער ווערט געזוכט פון זאָפאָרט ביי
ש. ל. פּיגולאַ
וואָלבאָרסקאַ 38. 8834

א יונגעל

באַלד געצאָהלט צו סווי-טערס ווערט געזוכט ביי
אדעלאַ ראָזענצווייג
באַזאַרנאַ 1. 8837

אכטונג.
שטעפּער-געזעלן!
ס'ווערט געברויכט
א געהילף ריכטצוועד פון זאָפאָרט ביי קאָהן, קילינסקי 124.

א שפּולעריז

צו קראָפט ווי אויך א גוטע מאַשינערין צו סווי-טערס ווערט פון זאָפאָרט געזוכט ביי א. אָרגאַנעק, זאַד-לודקאַ 14 (וואָלבאָרסקאַ 5).

מעלדונג
עס ווערען געזוכט טיכטי-גע אינקאַסענטן אין פעראיין „נושאי המטה" פּל. וואָלנאָש ש' 3. צו ווענדען זיך צום פּרעזעס פון פעראיין ה' יוסף חושאַנאָוויטש פּאָדושע-טשנאַ 9, אין דער פריה פון 12-3 און 7—9 אָוו.

ס'ווערט געזוכט
א קוואַליפיצירטע מאַשי-נערין צו סוויטערס געווינשען מיט אַנ'אייגענע מאַשין ווי אויך האַנד-נייהערס און א שיק-יונגל ביי פרידע, פּיעטריקאָווער 45, פּראָנט 3 שט. וו. 17

טלתים-פאבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע און זיידענע טלתים כמו טערקישע ווי אויך טלתים-קטנים הורט און דעטייל בעקומט מען ביליגער ווי איבעראַל ביי יוסף קאָשוך פּולנאָצנאַ 12

אין דער 7-קלאַסיגער קנאַבען-שולע
פון נ. פיינהויז, זאַוואַדזקאַ 26
ווערען אנגענומען קינדער
אין עלטער פון 5 יאָהר
בעמערקונג: די שולע עקזיסטירט שוין 37 יאָהר און אויסער די אַלגעמיינע למודים, וואָס ווערען גרינדליך געלערנט לויט דעם רעגירונגס-פּראָגראַם צייכנט זיך אויס מיט איהר גרויסען פּראָגראַם פון אַלע יודישע למודים. די לייטונג

כ'קויף און פערקויף
מעבעל

דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, שרייב-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָוואַרען א. ז. וו.
און צאָהל די העכסטע פרייזען
א. וויצמאַן, נאַרוטאָוויטשאַ 19
אין מעבעל-געוועלב
(פּיוטאָ-וואָינגג: שטגקיעוויטשאַ 29)
ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.

נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאָמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט קאָסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-ציטער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. J. Polakow

קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
און האָט זיך איבערגעצויגען אויף
פּיעטריקאָווער 109 טעל. 139-75 צווישען שטאָק פראָנט

Dr. Med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—10 פאַרמ. 1—3 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. HERSZFINKIEL

Zawadzka 15, tel. 111-87
ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקומען
און נעמט אָן פון 8—9½ און פון 8—5 נאָכמ.

אַנ'אַקריטשע
געזעלן

ווי אויך האַנדנייהערינס ווערען זאָפאָרט געזוכט ביי האַזאַ, זאַוואַדזקאַ 15

Dr. med. A. LANDKOF
פּאָלודניאָווא 15
טעל. 138-34
אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען
צוריקגעקערט
נעמט אָן פון 2-3 און 7-8

DR. ADAM
GROSGLIK

Al Kościuszki 27
tel. 151-78
צוריקגעקעהרט
הויט און וועגערישע קראַנקה רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אָן פון 4—7 אָוונד.

נויטיג
א אָבערראַק-נייהערין

ביי א. קרישטאַל, קאַלענבאַכאַ 23

אַבאָנאַמענטס-פרייז: אין לאָדז — 5 זל. א חודש מיט אָפּטראָגען א היים; אויף דער פּראָווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פרייז: פאַרן מעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ 4 „
„ „ טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ 8 „
אונטער דעם טעקסט 50 פּ'אַצ. טייערער. אויסל. 100 פּ'אַצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redakter odpowiedz. Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21.